

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 20 korona, félévére 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.

Az egyesületi tanács felügyelője a következők:

Főtitkár és kincstáros felügyelő: Forster Géza az OMGE. Igazgatója: Felbácsi szerkesztő: Sallasi Zoltán az OMGE. szerkesztő-ülése. Tiszteletos: Buday Barna az OMGE. ülkész.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Lapunk megszerezhető:

1. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez való belépés által, mi a tagsági nyilatkozatnak aláírása és az egyesülethez (Budapest, IX., Üllői-út 25., 1. em.) való küldése által történik. Egyesületi tagok a lapot évi tagdíjuk (20 K.) fejében ingyen kapják.

2. Előfizetési utján előfizetési ár: egész évre 20 korona
félévére . . . 10
negyedévre 5

Az előfizetési összegek a „Köztelek” kiadóhivatalához (Budapest, IX. ker., Üllői-út 25. földszint) küldendők.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közteleken.

1900. február hó 28-án d. u. 4 órakor OMGE. Törzskönyvelő-bizottságának ülése.

1900. március 18-án d. e. 10 órakor. Tejettermelők orsz. egyesületének közgyűlése.

XVII. tenyészállatvásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a földművelésügyi miniszter ur támogatásával, f. évi március hó 11. és 12-ik napján tartja meg díjazással egybekötött tenyészállatvásárját a budapesti Tattersall r.-társaság istállóiban.

Díjakra a földművelésügyi m. kir. miniszter ur O nagyméltósága 6000 koronát, Budapest székes/udvaros községébe 1000 koronát tűzött ki.

A bejelentési határidő március hó elsőjéig hosszabbított meg. Később érkező bejelentések figyelembe nem vétetnek.

A rendező-bizottság.

Tavaszi luxus-lóvásár.

Az idei tavaszi luxus-lóvásár április hó 1. és 3-ik napján tartatik meg az OMGE. védnöksége alatt a „Tattersall” istállóban.

Az állami menések számfelüti lovas erre a vásárra nem fognak felhozatni.

A luxus-lóvásár díjazással lesz egybekötve. Négyes fogatok részére kettő; hármas és jukker fogatok, valamint hármas lovak részére egyenként három 600—600 koronás díj, vagyis összesen 11 díj 2400 korona összegben tűzött ki.

Bejelentési határidő március hó 10. Katalógusok március hó 15-én jelennek meg. A vásár tervezete és bejelentési ívek a Tattersall tükörálgárdán (Bpest, Külső Kerepesi-út) kaphatók.

Az „uzsora” Csanádmegyében.

Fejtelken közgazdasági viszonyok és magas kamatláb a gazdálkodást arra utalják, hogy minél kisebb lökével lehetetleg külterjesen gazdálkodjék. Nem alap nélkül egek-földet igérő szédelőg ügynőkök, hanem országukat és viszonyait jól ismerő komoly férfiakot tudom, hogy Románia gazdag román akad elég bérei, ki, mondjuk 60,000 ft-ot vagyonnal ötézer holdas birtoklen okoztatni gazdálkodik.

Hogy lehetősége ez? Befektetésekre, instrukcióra stb. nincsen szükség. A fővárosok környékétől, mely természetszerűen a gazdasági fejlettség különösen magas fokán áll, ettől mint kivételtől eltekintve, a rendes és átlagos bérlének vagroni szükséglete a kanció és egy évi bírószege szorult, szellemi töké fejében csak néhány, minél hibéb és minél mérsékeltabb intelligenciájú ugynevezett ispánokra

van szüksége, a kik a leendő termést számlában és később a magtárban megőrzik. Istállókat a földesur nem építtet. Gazdasági épületek néhány szerény lakostyal és a magtárak képezik. A zántást-vetést a vidéki lakosok mint felesleg végézik.

Néhány évtizeddel ezelőtt hazánkban is országzséte divott meg ezen roppant személyes gazdálkodási rendszer — vagy rendszeretenség. Ellustult gazdag parasztagazda, természetben földjevalamandát élvező pap, jegyző a hasonlók még ma is akadnak, kik ezen módon kezelik földjüket. Azonban a nagyobb birtokterületek kezelői, akár tulajdonosok, akár bérlők legyenek, a föld árának emelkedésével párhuzamosan a viszonyok által kényserreltelnek arra, hogy a termőföld ezen irgalmatlan fosztogatásait becsüszintve, házi kezelést és rezonánsiabb művelést kezdjen megőnyoznek. Azért példánál a tengertermelésnél a részért való mivelés még manapság is szokásos. Ennek okait most nem fejtegetem. Tudjuk mindnyájan, hogy a részes aszerint, hogy maga, vagy pedig munkaadó által szántatja-e a földet, a termés felét, illetőleg annak egyharmad részét szokta kapni. Iát ebben bárki erőszakot, igazságtalanságot?

Jogilag bizonyosan nem! Mert ha én bárkivel szerződés kötök oly értelemben, hogy az illető bizonyos általa teljesítendő munkálatok béréül egy meghatározott földterület természetének felét, harmadát, vagy akár század-részt kapja: ebbe senkinek beleszózási joga nem lehet. Igazán van az államnak joga, sőt kötelessége neki, hogy törvényesen és törvényekben szabott feltételeiben engem bizonyos korlátok közét szorítson.

Imerates definíciója a szabad eszekevesi jognak és itt nem kell bővebben fejtegetni, hogy az csak addig terjedhet, hogy más embertársam szabad eszekevesi jogait ne támadja meg. Ha én szabadságot arra használom fel, hogy eszékevebb intelligenciájú munkásaimmal oly szerződéseket kössék, melyeknek terhesen süjt határozatai őket szerény gazda-

Tavaszi MÜTRÁGYA szükségletünk

beszerzése végett forduljunk a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez, Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

sági existenciájukban tönkre tehetik, öket mintegy kényszerítik arra, hogy zavaros, átluk meg nem érthető forradalmi tanok hívővé váljanak: akkor joga és kötelessége az államnak: rólójairól engem szabadságomban korlátozni.

Szükséges volt és áldásos hatása is ezért, úgy a munkaadóra, mint a munkásra nézve új munkás-törvényünk. Munkásaink azon hitben nőttek fel, hogy aratási munkájuk teljesítése ellenében a munkaadó köteles nekik léni szükségletüknek körülbelül megfelelő gabonamennyiséget keresetből biztosítani. Tehát az igaz! De nem mindig szándékosan, gyakran csak hanyagságból ezen tévhitben tartotta munkásait azon munkaadó, ki oly szerződést íratott alá velük, melytől épp úgy hosszadalmaságánál mint irányának homályosságánál fogva a munkás rendszeren meg nem érték, meg sem érthetett. Hogy példáról szolgáljak, időztem egy nagy uradalm 1895. évi aratási szerződéséből szöszterit az alábbi sorokat, melyeknek az lett volna pedig áldásos és jó-akáró értelmű, hogy az aratóknak elemi csokor esetén is a kereset egy minimuma biztosítottak: „ha a gabona megbénra munkaadó köteles a munkásnak a szerződés részét évi his holdon 1 1/2 köböl való négy köbölnyi terméshez képezgesszteni a számból, ha annyi nem teremne.”

Melyik ezen szerződésnek lekötelezett munkás érteve volt meg ezen és az ehhez hasonló pontozatokat? És mennyi nehezég, kellemetenség, perlekedés az elszámolás alkalmával, ha egy ilyen ezen pont értelmének érvénybe kellett volna lépnie! Most midőn az új törvény kövelményei, a holdszám és vaglyos munkajai precíz megállapításának kényserével az átlagos értelmiségi fokon álló munkás is pontosan tudja és érti, hogy legrosszabb esetben mennyi leend aratási keresménye, most sokkal bőkebbé a viszony a munkás és munkaadó között. E törvény keretén belül nem történt kísérlet arra nézve, hogy jelzett két fél között a természetben való szolgalmányokat beüzemlesse. És tényleg, bár theoretice azon ideális viszonyfele törekzünk, midőn szolgalmány és elenzolgalmány mindkét részről csakis kézpénzben fog díjaztatni: ma és még előrelátójától igen sok érig éppén a munkásnak kardális érdeke, hogy bértének nagyrészt természetben nyerve ki. Igaz, nincs még megszabva pontosan, mily hektoliterulysu kenyérmennyit tartozik bárki családának kiadni és tényleg, akit tisztességes életmódot méret örökösi kötelesség teljesítésének tudatán kívül csak remélheti azt, hogy a mindentől munkás javadásra talán inkább az 6 gazdaságához fog húzódni.

Igaz tehát, hogy sok visszaélesnek lehet kuforrása az, hogy a bért nem kézpénzben, hanem természetben fizeti a munkaadó. De azt is tudjuk, hogy lehetetlen helyzeteket idézne föl az a gazda, ki összes alkalmozottai kézpénzben fizetvén, azokat kényserítésben aknára arra, hogy ők kézpénzbe adják, törvény magy és sok mást szintén péntekről szerzenek majd maguknak. A gazdasági viszonyokból szükségképpen fejlődtek a megszokott természetben szolgalmány a munkaadónak és szintén okmány és jgszerjén fejlődött az is, hogy némely vidéken bizonyos körülmények között a munkás természetbeni adozások szolgálat a munkaadónak.

Visszatérve egy percze az előbb említt példához, ha megmondjuk, hogy a tengeri harmados mivelenél a munkás ugyanannyi, sőt több munkát kénytelen teljesíteni a rosszabb, sorányabb földön kisebb természetnyad kitálatás mellett, mint a kevesebb a szomszédja, ki jobb, tisztább földön kevesebb munkát nagyobb hozamot remélhet: ha megmondjuk, hogy a munkaadó csak nagyobb befektetéssel, trágyázással, őszi szántással, gőzkezmivélssel, müttrágya alkalmazással, alagszóveszéssel vagy a sokoldu racionális gazdálkodás meg

másnemű befektetési módjával érte azt el, hogy az ő részese kevesebb kézmunka ráfordításával nagyobb holdankénti termést fog kapni: akkor nem zárkoztatható a munkaadó kövelményeinek kötelezősége és mérténységosa elől, hogy ő munkásának munkadíj fejében nem a termés harmad, hanem annak csak 1/4, vagy éppén 1/5-részt adandja. És senki sem fogja megjövendőbetelni előre, vajjon a rossz, kielt föld harmadosa, vagy a jó föld negyedes része fog-e jobb, duabb munkadíjadásban részesedni a munkaadó a megszokott harmadrés meghagyásával, hogy a megjövendőbetelt befektetési kamatai gyánán a munkástól szerződésileg bizonyos, a munkás által elviselelt és általa felajánlott természetbeni mellékszolgalmányokat kő ki, ezzel — úgy hiszem — jgoss cselekvési szabadságának törét túl nem lépte.

Működő átlának ha ezen ingánálunk, rotnak és usornak elvezett mellékszolgalmányok. Sokfélek. Ismerk esetet, midőn a tengeri-harmados a kiűnő föld fejében, melyet kapott, munkaadónak külön meg holdanként 1 frót, 1 galonapázmást fizet, vagy kenyőhjárta 2 súlyu való csibét és egy pár tojást ad. Be furcsán hangzik ez a XX. század elején, azt is ismerem. De hogy tojagyan, vagy igazgatlanlyan vagy alaplatlan volna ezen az az tagadom. Kérdőzük meg a munkást, melyik jár jobban, ki mint harmados kielt tarozk földön szöndök, vagy a ki trágyás, gőzökével szöndök földet mivelve a munkaadónak, akit a termés kétharmadrésze illet, meg robotnapszámításban is föl be neki angariába meg pecsenyét is szölgálat.

Szembezőkó ezen robotok jogsöszlása, a föld értékével hasonlítjuk össze. Csanád-megye egy katasztrális hold szántóföld átlagértéke 450—500 forint. A ki ilyen árú földet ad ki harmadára megmunkált alá, aztól rossz néven venni nem lehet, hogy a ki ideileg felmüroditott munkások életfenntartási küzdelmön könnyíteni akar, az új mellékszolgalmányokat kő ki, melyek részére, a munkaadó részére elismerem, nagy pénzértéket képviselnek és a nagy árú föld kamatainak egy részének fedezésére hivata vannak. Eppen azért nem helyeshelhetem Csanád vármegye érdemes és buzgó főjegyzőjének, dr. Návay Lajos urnak kitöbhorújít a robot és angaria előlétesre.

Theoretikus igazság az, amelyet ő keres. És ha szándéka sikerül, ha a csanád-megyei gazd. egyesület kezdeményezésére megyei szabályrendelet alá végleg meg fog tiltatni ezen világsoron szerződésileg előre kialakított mellékszolgalmány megállapításra: dr. Návay, a ki ideileg felmüroditott munkások életfenntartási küzdelmön könnyíteni akar, a munkások által felrakó megrendszabályoztatása által, ő éppén tilja a munkásokat fogja legérősekenyebben sújtani. Mert ha előlírik orszákkal a gazdáknak ezen fontos mellékjövendelmét, az ezentúl vagy csak 1/5 és 1/5-részt fogja fölfejté kiadhatni, vagy egészen hátr kezdésbe veszi azt a tengeri-harmados földet, melynek értéke a munkások élelik szintén a föld, hogy ilyen részben földnek meg fel nem nőt, meg nem napozádműkcs családtagjainak munkáját értékesítse.

A dohánys már régi idők óta mindentűt az országban „feles” munkás volt. De tudjuk, hogy hajdan az ilyen „pányó” vagy „kukás” a pusztá négyenes szökjűt képezte és mint a fanyégy ország földmüroditó partiban tergette életét. Egy ilyen veremben 2—3 család lakott, 20 fonyi népesség is meghúzódott mint a barom egy ilyen oduban. Manap majd minden dohányerős-család saját maga használatára Csanád-megyében követel és kap is egy 16—20 négyzetméternyi rendszer szöböt, egy fél hektár, külön kamart; és eszmószókor külön simító-helyiséget hozsát a törvény értelmében rendelkezésre a munkaadó. Cseppent sem tuzok állításommal, hogy egy dohánys ma általa termelt ugyanannyi dohánnyal elvezésére két és háromszor annyi pajtahelyisé-

get igényel, mint a 20 évvel ezelőt szökösök átközvényesésnél. És igazgatlanlyan lenne, ha mindezek fejében, miután a dohánys még ma is rendheltelenül feles kérészt maradt és hallani sem akar a harmadoséggól, ha a munkaadó követelet adó módjára a kértész által elviselelt mellékszolgalmányokat nem köthetne ki, legyenek ezek akár pénzben, akár ilyen-napokban, sikeriben vagy bármi más-ban beszölgálatandók.

A nép száján „usorna” néven ismeretesek ezek a szölgálatások. Csunya szó, bevalloim. De ne a szó hangja, hanem értelme utaljon rájára. Felszölgálatásaink nem ismerk az uszról. Istén mens! Hiszen törvény tiltja a nyolcznál magasabb kamatot. De azért mindnyájan tudjuk, hogy még további 8 és még ennél is nagyobb kamattörszög rug, a mi provizó, beirási és sok más díj czimzén az adóson behajhatik. Ezt az uszort irtsuk, ha tudjuk. De az angarit, a robotot, melyeknek közzgazdasági jelentőségét és jogsöszlástát kiutatnolalón szöbök, ne bántsk meg ha azokat uszora néven is csöfölk.

Hosszabban tértem volt ki a dohánysok kérészre, kik felelek. Előre is látom dr. Návay ur választ. Ő szöszterit mondja a javaslataim: „Kivételt képez e tekintetben különös vállalkozó jellege folytán a feles mivélis, hol tobat nem eszik a toltól angaria fogalma alá a járműk stb.” En tehát nem értem meg a főjegyző urat. Bevalloim, hogy nem is értem. Ha jog és igazság szerint eltélendő a harmadosoknak csirke-áldozata, erlőstelen és megtiltandó az ő ilyen-napszámjuk, akkor miért legyen kellemes az isteneknek a felesek tojása, azoknak egyéb terhei?

Végeztem. Örmöml üdvözölök elvben minden olyan indítványt, midőn olyan akciót, mely a munkások javára és sokféle munkások közötti viszony bármily fásizának tisztázását segít megteremtjen. Egeően szükségesek és iránt a jelenlegieket kiegyesztelni hivatott új törvények. De országos jellegű és dorerejú törvényeket ohajtok. A megének oly szép és tág ténykedési kör van, tobat be azt és ne jászéskésítő köz-parlamentet, ne tereimben törvény-szurogatomok, ne a tereim oly jök, sem oly erőknek a köztudatban, mint országunk törvényei.

Komoly ember törekvése komoly kritikát érdemel és követel. En magam örömlen vagyok legöszintetben, ha dr. Návay harcossalhoz csatlakozhatom a közjó előmozdítására.

Hári Ágost.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

A pótlóvász kérdéséhez.

A delegációk tárgyalása alkalmával ismét felszönr került a katonai pótlóvász kérdése, melynek sikerés megoldását elősegítene azon körülmény, ha a kérdéshez az ezzel akár hivatalból, akár érdeklődőből foglalkozók közül minél többen hozzáeszlőnának, szóval, ha a kérdés kellően szöszintetűn.

A mai formájában fentartott katonai pótlóvász, sem illékó katonai lélek sem a lövésztörek és lövőtörök érdeket ki nem elégíti. Nem elégítik ki az előbbiektől azt, mert egyik másik lövőtöbözottség csak nagy erőfeszítésre képes a szükséges kontingent előállítani s még így is, a legnagyobb gondall előállított lövő minőségére nézve az ezrednek sok a panasz; az utóbbiakat pedig azért nem, mert az előbbiektől a lövőtöbözottség a lövészes volánál fogva kivált a népies tenyészéssel foglalkozó kisebb tenyészőkön nem számíthatunk arra, hogy leveleket követelmén a lövőtöbözottságnál értékesítsék.

Az 1886-ki nagyszabású katonai pótlóvázis óta, a melyhez akkoriban Pestre vezényelték ki, egész mostanáig, mint Bihar vármege lövészbizottságának élnöke, mely minőségében az utóbbi évtizedek óta a pótlóvázisban résztvevő befolytam, mindig nagy a példányszám és sok érdeklődéssel kísértet a pótlóvázis ügyét, a mi némileg felbátorít arra, hogy szerény nemezetemnek e helyen én is kifejezést adjak.

Ezen hosszú idő alatt természetesen sok átalakuláson ment keresztül a pótlóvázis szervezete. Az egyes nagyobb kereskedők által megalapítottak és azóta katonai ügyekkel is beszámolték. A pótló állgárdát fokozatosan emelték. A lövészbizottságok számát szaporították. 3 éves menésbeli egyede elhelyezése czéljából csökötelepeket — Fohlenöve — szerveztek. Az ilyen fiatal lovaknak magántenyésztőknél való elhelyezését is megkísérelték. Egyes ezredéknél gyakorlatban volt, a honvédségzárvezetőknél ma is gyakorlatban van, a közvelen bevásárlása. A katonalovakat bérbeadják, a mi szintén bizonyos összefüggésben áll a katonalövészséglet fedezésével. Végre az ugynevezett ambulans katonai lovasórok keletkeztek, a melyek aránylag rövid idő alatt be lettek szüntetve.

Mindze nem vezetett célhoz, vagy legalább ki nem elegendte a különböző igényeket. Pedig szerény nézetem szerint a lovak még a hajdani monopóliázott lovaslásra idejét sem véve ki — az utóbbi években instultuláló beszerzés, valamint ennek folytán a gárda-közönség loanyagának a hadserőnél való értékesítése sohasem volt néhezkeseb, mint most. Ennek megvona a maga természetes oka.

Nagyszabású területen mindössze négy állandó lovasóbizottság működik az országban, az egyik Budapest, egy Szegeden, egy Nagykanizsán és egy Miskolcon. Vegyük szemügyre ezek közül az egyiket, p. o. a szegedit és az ahhoz tartozó területet s azonnal meggyőződhetünk arról, hogy a *működési körébe vont vidékek legnagyobb része semmi hasznot nem vehet*. Megteszi ugyan a bizottság élnöke, hogy az eladás czéljából kisebb-nagyobb mennyiségű lovakat felantott egyik-másik *menetlovajlásra* állástíljó felkeresi s a katonai czölökre alkalmas lovakat meg is veszi, de nem keresheti fel a nagy távolság miatt azon számtalan *kisebb tenyésztőt*, a kiknek egy vagy legjobb esetben két aladó lovak van; viszont ezek sem mehetnek lovakikál p. o. Debreczen, vagy Nagyvárdon vidékére! egyáltalán Szegedre, nemcsak a már említettem ok miatt, hanem a város létrejöttének nagyon is bizonytalan s az odamenetel költségek voltánál fogva is. *Ugyanezen viszonyok hatása alatt áll a bizottság számára állandóan eladható szedő kereskedő is*, a ki a nagy távolság okozta költségek miatt csak ritkán látogathatja meg a tőle messze eső vidékek lövésztisztó közönségét, a 32 kilométer távlatig a házban héli vagy országos vásárokon a kisebb kereskedőknek és szupeznek kénytelen lovakat potom áron eladni. Ilyen állapotok mellett bizony gyakran előfordul, hogy a kistenyészők által nevelt s az értékesítés néhezkes menetén folytán o'csón tuladott lovak, több gazdát eszerébe, ha esetleg a lovasóbizottság elé kerülnek, a 32 kilométer távlatig a házban. Csakhogy igen gyengye gazdasági csulyos gazdasági konjunkturális is kizűdö kiszagákra nézve!

A jelenleg fennálló pótlóvázis rendszer nemcsak a lövésztisztó közönség, hanem a lovasóbizottság érdekét sem mardítja elő. Mert amit a lövésztisztó nem juthat lovaknak nyírbírlatban értékesítésre, éppen az a bizottság veszi meg és takarított meg az állagbőröz, az az oka annak, hogy a bizottság a *jobb tenyésztőknél felajánlott lovakat az állagbőröz többeik csak kivételben esetekben adhat* s a legtöbbszor kénytelen arra hivatozni, hogy a lovak darabjait a 325 frt-nál több nem áll rendelkezésére. Pedig ezek a jobb lovak igen ráférnének lovaságunkra. De nem képezzem, hiszen magam is régi lövésztisztó vagyok, hogy a tenyészők

egy szabadon járó ménésben felvevett 4 éves katonalovának 325 frt értékesítése mellett kijöhessenek, holott a *közvelen*, vagy legalább másodszébbre való lovasárásiál a népies tenyészőkől megvásárolt lovakat, melyek még csak a katonalovák számára kénytelenek a nagy állgárdára átlátnon alul szerzeketnek, a melyek tenyészeteiből kikérült jobb lovakért az állgárdán magasabbi ár is adhatnának.

E baj szándékát csak egy vélem lehetőségek, ha az állandó lovasóbizottságok száma *felméletlenül*. Tekintettel a vidékek nagy kiterjedésére az ország ezen részén, p. o. Debreczenben és Nagyvárdon is nagy állgárdára egy-egy állandó bizottság. De a bizottságok számának szaporítása nélkül is nagyon előmozdítanók a pótlóvázis sükrit azon esetben, ha a jelenlegi állandó bizottságok az illettó lövészbizottságai élnökökkel *együtteljáró a vidéken* időszakonként tartandó lovasóbizottság helyét és idejét megállapítanak, a mi körülbelül identikus lenne a beszámított ambulans katonai lovasórok helyreállításával. Az állandó lovasóbizottságok ugyan még ez esetben sem nélkülözhetők a kereskedőket, a kiknek igénybevételét nem is tartom elítélendőnek, mert hiszen a több helyen tartandó katonai lovasórok folytán fokozódó konkurrenria mellett a kisebb tenyészők a kereszteszést árít kapnának, de a mi fő, a lovasórok tartása által a lovasághoz a beszerzési források közelebb esnének a főleg eleje vezetőnek annak, hogy a kistenyészők lovai számtalan kézen keresztül kerüljenek a bizottság elé. De ettől eltekintve, másükiben sem tartom azt, hogy a kereskedők feltétlen kizárásával a lovak jobb értékesítése bizonyítottan. Hadd éljenek ki is! Igyem nagyszabású területen a lovasórok. Ez legalábbis a kereskedők közükli olyanokat, akik mesterségükből vagyon szerzeket volna. Ellenben mindig azt tapasztalattam, hogy ott, a hol lovasókereskedők telepedtek le, jóval könnyebben és jobban ment a lovak vétele és eladása. — Ez korántsem akar elmondandó lenni fentebbi kijelentéseimnek, hanem csak a kistenyészők heit- és nagyszabású területen a kénytelen lovasókereskedők elprédálni, mert ezek alkalmas viszonyok mellett a lövésztisztó kiszagák megközösítése nélkül igen jó szolgálatokat tehetnek.

Ami az ambulans katonai lovasórokat illeti, a melyeknek beszámítása talán nem is annyira a hadügyi kormányzat akaratán, mint inkább a lövésztisztó és egyik-másik bizottsági élnök elégedetlenségén mult, szerintem ezeket nemcsak fentartani, hanem továbbfejlesztési is kellett volna. Nézzük csak meg kissé közelebről, hogy ez a bizonyára minden alkalpó nélkülűzö elégedetlenség miben állt. A lovasórok alkalmával igen sok panasz emeltek a miatt, hogy a pótlóvázis bizottságok tulajdonosok köztökben az elővezetett lovaknak csak nagyon csekély százaléka vásároltatott meg. Megvallom, hogy a megymt területén rendszeren őt helyén tartott katonai lovasórok fennállása idejében ezt a sokat hangzatosított szigorúságot sohasem tapasztaltam, pedig kevés kivétellel e vásárok mindenképpen személyesen is résztvettem. Fordultak ugyan előttem is, hogy a bizottságok beszámított oly lovakat, melyek katonai czölökre alkalmasak voltak s a melyeket, a bizottságunk újból figyelmeztetésre ajánlja, ismét elővezettetem s nem eredmény nélkül, de az ilyesetek inkább a kevésbé figyelmes, mint a tulajdonos megírálásnak tulajdonosították. Sokkal gyakoribbak voltak azon esetek, a mikor a bizottság oly lovakat is beszámított és igen jó megvezett, a melyeket én nem asszisztáltam volna.

A löbírát különféle. Van olyan szakított, a ki a lo származás, jó vért és remélhető képességét kevésbé veszi figyelembe s csak azt a lovat tartja katonai czölökre alkalmasnak, a melyen a legszigoribb szemmel talál hibát; ellenben van olyan is, a ki a lo előnyökét helyesbe veszi s a lo használatára a lovalak több lényegtelenbe fogyatoszókatól eltekint.

A löbírát különféle szerint természetesen hol simábban, hol pedig néhezkesebben ment a lovasáris, azt azonban nyugodt lélekkel és egyez határozottsággal merem állítani, hogy egészen egyszer sem láttam véltelenen visszazárultaiti oly lovakat, a melyek katonai czölökre alkalmasak voltak.

Igaz ugyan, hogy a katonai lovasórokon elővezetett lovak megnézéséhez a vizonyok a bevált lovak száma alig haladta túl a 3 százeleket; ez azonban lényegesen megnevekednek, ha az elővezetésre vonatkozó utasítások szem előtt tartása mellett a katonai czölöknek nem alkalmas lovak a felhajtásból kizártnak. Csakhogy a felhajtást korlátozó rendeletnek gyakorlatilag igen néhez megfelelni, mert bizony nem csekély a száma azoknak a lóújságosoknak, a kik a hadserő részére keresett lovak minőségére nézve felvilágosítást nyerkeltettek volna s ennek következtében számtalanorok szemtanuja voltam annak, hogy a katonai lovasórt tartásának hallatára cuspán szerencsülők megkísérelése végett kimutrák katonalovakat, rossz községű csödröket s taljából kiküszöbölt lovakat is vezettek a bizottság elé.

Hanem a felhajtás illetlen feleslegessé eltekintve, a lószág ki nem elégtő eredményhez nagyon hozzájárult azon körülmény is, hogy lövésztisztó közönségünk s kivált a kisebb tenyészőknek a lösméretben nincs meg a képessége, a mely öket a katonai czölökre alkalmas és alkalmaztat, de főleg a hátas és hámos lovak közötti kümbösz helyes megírására veszelehetnek. E képesség megszerzésére róható fel a gazdáknál több ízben tapasztalt elégedetlenség is azon esetben, ha a bizottság a különben szép és hibátlan, de hátalónak nem kifogástalan dereku és kötésű lovak elutastította. Hasztalan igyekeztünk azt az illettó tulajdonossal megértetni, hogy lova a keresett czölre nem alkalmas; ő lovaknak visszazárultaiti minőségűnek a bizottság szeszártnak tulajdonította, sőt még egyszer olyképpen is nyilatkozott, hogy e katonai lovasórokat csak az urak érdekének előmozdítása czéljából létesítették.

Ilyen és hasonló ferde és félész nézetek elterjedésével a katonai lovasórok nem nagy népszerűségre örvendtek. De meg vagyok győződve, hogy ez intézmény idővel mindinkább jobban bevált volna, mert lassanként a közönség is bővebb ismeretet szerzett volna magának arra nézve, hogy a katonai czölökre alkalmas lovak mi a tulajdonosképpen alapfeltételei. Hogy ez intézménynek az utóbbi években már megparóztói is kezdtek, a legjobban mutatja az, hogy a *katonai lovasórok helyének és időnek tulajdonosok közötti ségelyt még ma is* hozza előttem a katonai lovasóbizottság, melynek nagyobb átlérésel más megkésben is, nemcsak a csirjában megfolyott intézmény fejlődését menelt illelőleg, hanem a lovasórok beszámítása folytán megcappant értékesítési összege nézve is, mert p. o. Bihar vármegyében a katonai lovasórokon évenként körülbelül 15—20000 frt folyt be a lövésztisztó kezbe, mely összeg legnagyobb részétől a vásárok beszámítása óta estelek a bizonyára mindenki, a ki lövésztisztóknak érdekét szívén viseli, a legnagyobb sajnálatot fejezheti ki a felett, hogy ez intézmény eltejték, mielőtt megpárosodva kellőleg érvényre juthatott, vagy taljából kikéltetőleg godoskódtak volna.

A jobb loanyag megfelelő és könnyebb értékesítése, valamint a hadserőnek jobb anyaggal való közvelenbe ellátása iránt jogosan támasztott igényeket azonban sem az állandó lovasóbizottságok számának felmelelése, sem a katonai lovasórok helyreállítás, sem pedig más hasonló intézkedések általa emedül ki nem oldgthetők. Ezeknek alapfeltételei sokkal melyebben gyökereznek, semhogy

ily kisszabású változásokkal kielégítő eredményt érhetnek el.

A mai gazdasági viszonyok hatása alatt a megelődés egyik főelőjele tekintik, hogy a gazdaság különböző ágaiba fektetett tőke lehetőleg gyors forgatás által minél előbb jövedelmeket hozzon. E princípium szerint előtérben mellett kerülje fel p. o., a gyorsabban fejlődő nyugalni szarvasmarha-joz tenyésztését s hízalunk, nem mint hajdan, kimustrált vér, hanem fiatal jármósköröket. S a ki lőtenyésztés-sel foglalkoz, tudhatja legjobban, hogy a mai viszonyok között mi felette terhes oldal az eladásra tenyésztett lovakat a negyedik életév beközelégéig kitartani s a kitenyésztés legmagasabb létszámra elvezetni van, hogy lovak négyesével életének befutása előtt tulajdon, vagy azt egykétlét értékesítse. Ez az oka annak, hogy a bizottság első közelvetlenül a tenyésztőkötől a lovak csak ritkán kerülnek eladásra, hanem legjobban esetben csak másodkézből, tehát már drágábban juthatnak hozzá, vagy ily állapotban, a mikor a kitenyésztés által a katonai célokra már alkalmatlanná váltak.

Szörényi nézetem szerint, a mint ezt már évekel ezelőtt a megboldogult Beniczky Gábor által a pótlózás tárgyában egybehivott anket alkalmával kifejtettem, intéző köröknek oda kellene hatniok, hogy a tenyésztőköt katonai célokra 4 éven alatti lovakat is vegyének.

Fennállnak ugyan a fentebb említett csikótelepek, hanem először oda csakis menekből kikérült, pedigrérevelt ellátott 3 éveseket vesznek, a mi ki nem zárja azt, hogy azokból is olykor-olykor igen közöpszerű egyedek ne kerüljenek az ezredkehez; másodsor csak igen korlátolt számú 3-éveseket vesznek; harmadsor meg ezek az ezredkehez jutnak, darabonként 500—1000 forint körül kerülnek eladásra.

E feletti költségess szervezett e kötelepek helyettesítésre a költségess lényeges szaporítás nélkül biztosítottak, ha közelvetlenül az ezredke 4 éven alatti lovakat asszennálnak s azokat lovasságnakul bizonyára nem hiányzó avattott kezeke bizva, az ezredke keretparancsnokainál helyeznek e intézkedés megkezdését. Az intéző köröknek előtérben behozatala a keretekben elhelyezendő kiválóított lényegess létszámának némi szaporítását s a megvársolt fiatal lovak befogadására szükséges épületek esetleges adaptálás feltételezi ugyan, de az ezen intézkedések folytán felmerült költségek bőven kárpótolja a tenyésztőkötől közelvetlenül s ennélőg olcsóbban beszerzett s használatba vételőg kisebb költséggel felnevelt jó minőségű, harezképségre előkészített lovak. Ezen intézmény felkarolásával egyrészt a keretparancsnokoknál gondos ápolás- és jó tartásban részesített lovaknak az ezredkehez szállítandó olcsó és kiváló ily anyagában, márszét köztenyésztésűk állapotában előtérben s itt nem előtérben álló nyugalni ezen kettős eredmény mellett számba se jöhet az az esetleges ellenvetés, hogy mozgósítás esetén az ezredke keretparancsnokai fiatal lovakal túlterheltenének, mert ugyanzon körülmény állana elő a csikótelepek részére vásárolt 3 éveseknél is, melyeknek ideiglenes elhelyezése ily kivételes eset sem görődhet legyőzhető akadályokat.

Hadseregünk jó minőségű lovakainak beszerzése természetesen szorcs összefüggésben áll köztenyésztésűk ügyével is. Senki sem vonhatja kétségbe, hogy ezen anyag általában vége s a felette csudálközön azon, hogy egy orvossz eredetű tölőből származó, ha jól emlékszem, nem a szőg, hanem a vadász, orvossz hasábjában reprodukált s hadseregünk lovakait megelődésben becsmérelt közölemény neg nem czafálták. Igaz ugyan, hogy az állam részéről az országos lőtenyésztés érdekében hozott jelentékeny pénzüldozatokok mértelen lovaságunk lovakára nem minden tekintetben kifogástalan s a mostanál jobb is lehetne,

de ha a jobb lovak beszerzése körül tapasztalt nehézségek öát kutatjuk, azt nem, mint sok oldalról hangoztatják, a pótlóvak kiszabott alacsony árban, hanem abban találjuk meg, hogy háts vagy katonalovak jellegével bíró lovakban nem bővelkedünk.

Fentebb már említett, hogy a katonalovak zöme nagy részben az ugyanevezett népies tenyésztéstől jó kitenyésztők kezzeiből kerül ki s dacára e tenyésztésben tagadhatatlan észlelt haladónak, mégis lépten-nyomon ily hibával találkoznak, mely lovaknak legnagyobb részét a katonai célokra alkalmatlanná teszi. Mert bizony a tenyésztők általában meg azt a hibát követték, hogy kevés gondot fordítanak jó kötésre, azaz nyereg alá való derekú lovak kiválasztására-és előállítására; azokat a tenyésztésnél ökszerűen felhasználható lovakat pedig, melyeknek ez előnyök mellett még egyéb jó tulajdonságok is vannak, többnyire a hadsereg vonja magához s ennélőgva ezek a tenyésztésből kizártnak.

E baj orvoslását a katonalovak berhadadásnak módosításával lehetne elérni. Ugyanz határozatossá el, hogy a kaneca, de csakis ez, nem a 6-ik, illetve 5-ik, hanem már a 4-ik, illetve a 3-ik-ik év letelte után menjen át a bíró korlátolt tulajdonába oly kötelezett-éggel, hogy tartozék a bérvevett kaneczi tenyésztési célokra használni s az ez után nevelt egy, esetleg két 3 éves ivadéket egy bizonyos meghatározott árban ismét a hadsereg rendelkezésére bocsátani. Pedigrérevelt akadnának oly bírók, a kiknél e köteles tenyésztés jó kezeke bizhatók s a kiknek irányítása és ellenőrzése sem öltöznek nagy nehézségre; ha t. i. azok a lőtenyésztőbizottmányok hatáskörébe vonatnának.

Minden újítás s így az itt felhozott módosításokn egészben vagy részben kívánandó kérészevülletle is bizonyára kisebb-nagyobb kezzevüllettel jár, melyeket a megköszó hatalmával, az ösdi, előlételes, vagy a lassu hadás szükségét hangoztató felőgásokkal szemben nem is lehet kikértilni; de mindenki, a ki a pótlózás-és lőtenyésztésűk ügyének előbbrevitelét öbálja, örmémmel idővellet minden intézkedést, mely a régi rendszerrel szaktiva, a jelenleg ki nem elégtő léértékesítés-és pótlózás hiányainak pótlását, egyszersem népies lőtenyésztésűk ügyének lényeges előmozdítását célozza.

Wertheimstein Alfréd,

Bihar várm. lőteny. biz. elnöke.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Csalkó István.

A melasse etetéséről.

A czukorgyártás által földőgözött répa után mintegy 50% szoret, és 25% melasse keletkezik. A szoret takarmányértékét már régóta méltatjuk, söt gyakran túlbecsüljük, de a melasszat nem részesítjük abban a figyelemben, melyet megérdemel, mireőgva többnyire a szeszgyártók dolgozzák föl. Csekély méltatás részint onnan van, mert a ragadós természetű melasszával kelemmelletlen bánás esik, részint mert a gazdák gyakran ártalmasan találják s valóban azt mondhatjuk, hogy a melasse ily takarmány, melyben jó és rossz tulajdonságok vannak egyestire, ughogy takarmányozás mindíg bizonyos óvatosságöt tételöl föl.

A melasse tulajdonságai főleg abban állnak, hogy legötölő alkaltszozó igázó hatással fejti ki a táplálkozást s ezáltal előnyösen befolyásolja az állati termelést. Ilyen igázó hatásra már a melasse főalkatrészeinek, t. i. a cukornak van, mely hóhatálya nézve nem éri ugyan a keményítő hóhatályát, de tápláltsára fölülmúlja azt, mert a czukor előnyös igázó hatással bír, ami a keményítő nem.

Ugyancsak jótékony igázó hatást fejtenek ki a melasszat nitrogénertalmu alkatrészei, nevezetesen az amidanyagok, valamint a benne lévő szerves savak és némielő só is.

De részben ugyanezen alkatrészeknek közölni a melasszat rossz tulajdonságait is, melyek főleg erős haskötő hatással s azaz kövöltözvényében, pl. elvetésében nyilvánulnak, a mi részint a czukortól, de különösen a szerves-savak, és a melasszaban nagy mennyiségben (5%) foglalt káliót származik.

A melasszat czukortartalma kerekésszámban 60%-ra tehető s ez egyúttal alkaltszozó, mely értékbecslésnél tekintetbe szorított vetétni, mi hóhatálya nézve az állati termelésre nagy, mert habár a melasszaban mintegy 8% nitrogén-tartalmu anyag is van, annak alólőg negyedszede valódi fehérje, mi a többi részint amid, részint salétromsavas és ammoniumos, vagyis a fehérjét kivéve oly anyagok, melyeknek csekély vagy semmi táptértékű nincs. Míután tehát a melasszat pénzértékét egyúttal czukortartalmának szorítottól is függővé teszi, mennyiségben való eladására alkalmatlanná kikötölnök, ha pedig kevés melasszát vásárolunk, akkor a sűrűségétől még ügyellett lennünk, mert a czukorban gazdag melasszat sűrű, mint a méz, míg a kevés czukor tartalmazó híg folyék.

A melasszát mind a négy gazdasági házellátással, vagyis a föld-, marha-, juh-és sertés-sel egyaránt etethetjük.

A föld-nagyon szereti és hóhón faja a melasszával megelődített takarmányt, amin nem csodálkozhatunk, mert a lovak tudvalevőleg czukorral szoruk magunkhoz ödeszteti. A lónál különben két szempontból kell a melasszat hatását mérlegelnök, ha azt kutatjuk, hogy dérmérsékletet-e tetni, t. m. i. abból a szempontból, hogy mikély a melasszat az értérmelésre s 2. hógy olcsóbbá etethetők-e vele a lovak etetését.

Az első kérdést illetőleg megemlítjük, hogy az értérmelés csak a takarmány nitrogénertalmu alkatrészeinek fokozott szorítottatás vonja maga után, míg a fehérjészetőntés nem öktazt dérmérsékletet-e tetni, t. m. i. abból a nehezben munkát véző állattal kövöltözésnek nitrogénertalmu tápanyagot kell etetni. Míután pedig a melasszat táptértéke főleg nitrogénertalmu alkatrészeiben (czukortartalmu) rejlik, emellettve vége nagyon alkalmatlan tarthatjuk arra, hogy az értérmelő állatot fokozott munkára képesítse. De ezt nemcsak az ölmélet támogatja, hanem a tapasztalás is bizonyítja, mert akik a szorított takarmányon kívül még 1—2 kg. melasszát is adnak a lónak, úgy találják, hogy munkaképessége jelentékenyen fokozódott s hogy husát jobban örléme meg, valamint hogy ritkábban szenvedett köllök, mely öttöbbit a többnyire csak száraz takarmányféllel tartott lovaknál talán a melasszat használjót hatással megmagyarázhatunk meg.

A mi a második kérdést, vagyis azt illeti, hogy a lovak etetését olcsóbbá etethetjük-e a melasszat által, erre is jönnel felelőtenük, de csak akkor, ha a zabnál öcsöböl melasszával az abraknak legfeljebb felét, de 1—2 kg.-nál semmi este sem helyettesítünk többit ugyanannyi szuly melasszával, mert a föld munkaképessége tapaszalás szinten nem szenved azáltal, ha a zabná s a melasszat mértékét mellettl pl. 3 kg. zab helyett ezután csak 2 kg. zabot és 1 kg. melasszát etetünk, de ha a jelen esetben 2 kg. zabot helyettesítünk ugyanannyi melasszával, akkor azt már megérdemlé a lo.

A szarvasmarhákat illetőleg a jármóskörből természetesen ugyanazt áll, ami a lónál, mert az is erőtelősen szereti a melasszatot, de a melasszat etetés a lónál főleg csak nehezben munkátöbbiten bír fontoságöt, sőt az öktörnél akkor is célszerű azt használni, nevezetesen akkor, ha beverő vagy könnyű munkát véző öktörök sok számalat akarunk etetni, mert a melasszat izletesebb teszi azt.

A fejteheneknél is előnyösnek bizonyult a melleszeltetés, mert a vele tartott tehének ismételt megfigyelések szerint több és kövőbb tejt választottak el, mint azok, melyek nem kaptak melleszelt. Ugyancsak a melleszelt tartó tehéneknél azt is tapasztalták, hogy több husban maradtak a egészségesebbek és simább szőrűek, tehát letisztultabbok voltak mint mások. A tehénekkel ehetőbb melleszemenyiség 1000 kg élő súlyra 2-5 kg-ra tehető, de vemhes tehéneknek csak felannyit tanácsos adni.

Nagyon alkalmas a mellesze a hízómérta számára is, ha helyes takarmányösszetételben alkalmazzuk és ha 1000 kg élő súlyra 4 kg-nál nem annyi többlet, tovább ugyan a hízómérta fokozatosan 8 kg-ig is fölmentek vele, de ez csak akkor nem okozott emésztési zavarokat, ha igen sok szalmas és fehérjében gazdag abrak-takarmányt is etettek; ha pedig mégis emésztési zavarok támadtak tőle, akkor úgy í-chetett a bajon segíteni, hogy a melleszelt megkeves-bítették s a szalastakarmányt szaporították.

A mellesze régebbi időktől kezdve mindenütt bevált, ha a takarmány egyébként helyesen volt összeállítva s ha az állatok élő súlyukhoz viszonyítva csak annyit melleszelt, kaptak, amennyit a fejteheneknél célszerűbb etetni.

A juhánál azt tapasztalták, hogy a mellesze nem hat a gyapjára oly előnyösen mint a testre s ezért 1000 kg élő súlyra csak mintegy 2 kg melleszelenyiséget etethet tartják célszerűnek, kivéve a hízójúkat, melyek annyit kaphatnak, mint a hízómérta.

A sertésnél ritkán etettek melleszelt, de itt is feltételezhetjük, hogy előnyösen hat, mert pl. az oleó nyerscsuk nagyon hatékonyan bizonyult a sertéselhízásban. A sertésnél valószínűleg több melleszelt lehet élő súlyához viszonyítva etetni mint, a sertés állatokkal, mint onnét gyantánál, hogy a fűetés 1000 kg élő súlyra könnyen megbir 12 kg. nyers csukot.

A melleszelt legelőszőrűiben ugy etetik a fűelő állatokkal, hogy vízzel föloldva szeszszekkával és porjával keverik föl, de ha kevés szalast és porjával etetik, akkor szénát is szeszszakathatnak e célra. A szeszkát lehetőleg rövidre kell metszeni, mert akkor több melleszelt itathatnak vele föl. Ehez a szeszszához most még a répát és abrakot keverik és napjában háromszor adjuk az állatoknak.

A melleszünk lemerése s vízben való föloldása legelőszőrűiben úgy történik, hogy tizedes mérlegen egy sajtárt a egy sűrű szövetű zsákot lemerve, annyit melleszelt merítünk a sajtárba látogatott zsákba, amennyit vízben föl keverni olandi. Most valami kádba 6-8-szor annyit vizet töl, a zsákot úgy agyaguk bele, hogy az a víz középpé érjen. Ha ezt este hűtjük, reggel föloldotta, az a melleszelt, hogy most öntöz kánnalval a szeszszakra locsolhatjuk. Ez az eljárás körülményesebb ugyan, mint midőn a melleszelt közvetlenül vízbe tesszük, de a mellesze utóbbi esetben nem oldódik föl tökéletesen, hacsek néhány óráig nem keverjük azt.

Különös figyelmet fordítandó a melleszeltetésnél a tisztaságra, mert vizet, higított mellesze nagyon bomlékony s könnyen penészesedő anyag. Figyelmünknek tehát mindazon tárgyak felé kell irányulni, melyek hig melleszelvél vannak bemocskolva, ilyenek pedig a jászlokban kívül azon kád és zsák, melyben a melleszelt föloldottuk, továbbá a takarmány-tárnak azon helye, ahol a melleszelt szeszszákkal föloldottuk a régre azon kosarak, melyekkel a takarmányt a jászlokba hordatjuk.

A melleszeltetésnek most megbeszélte körülményes volta sok gazdát visszarúgott tőle, s ezért a cukorgyárakot úgy egyszerűsítettük a dolgot, hogy a sűrű melleszelt gépek egyelőre-velé oly anyagokkal keverik össze, melyek sokat tudnak belőle fölinni, úgy hogy a gazdának

nincs más teendője, mint azt az állatoknak szánt szeszka (polva), répa s koncentrát takarmánnyal összekeverni. L-geszszázalatosabb melleszettekerek a lőzép-, szárított répazselé-, pálmamagliszt- és tengericsermellezselé, de ezeknél mindig drágábban vesszük a melleszelt és pedig nemcsak annyival, de jóval drágábban, mint amennyit a föloldáshoz hordani ugyan kerül; a lőzégmelleszettel továbbá mintegy 25%-nyi lőzegt, vagis 1/2 anyagot vagyunk kénytelenek megfizetni, melynek tápértéke nincs.

E keverékeknek továbbá még azon hátrányuk is van, hogy oly anyagok etetésére kénytelenek minket, melyekre vagy nincs szükségünk, vagy amelyek nálunk most még aránytalanul drágák, továbbá hogy a keverékben nem tudjuk megállapítani, mennyi melleszelt s mennyi más anyagot tartalmazzuk, s emiatt nem is tudjuk megítélni, hogy a cukorgyár melánysos árat kíván-e értni s végre mert nem tudhatjuk, nem-e romlított (penészes, dohos) répazselélet sib. lett a mellesze föloltva. Ezért tanácsosabb, ha föloldozás a kénytelen s csak tisztá melleszelt vásárolunk, sőt ez mulhatatlanul szükséges akkor, ha a melleszelt kevésbé izletes szeszszákkal javításra akarjuk használni. Ebben ez esetben ugyanis nagy előnyben van a higított mellesze minden más — még a legizletesebb koncentrát anyaggal szemben is, mert az állatok szivesen eszik a legrosszabb szeszszákkal, ha melleszelenyít lenyelésbe, s izéket nem hagyva, mindig tisztára kinyalják a jászolt s nem pocskolnak takarmányt, míg ha koncentrát anyagok segítségével tesszük a szeszszákat izletesebbé, akkor az állatok folyton turják a takarmányt, hogy a koncentrát anyagokat kiszűsösek s szeszka közül.

Ha azonban mégis valamely melleszettekerek vásárlására határozunk el magunkat, akkor talán a lőzégmellesze az, mely leginkább lehet ajánlani, mert a lőzég, mint dugulást okozó anyag, megemésíti a mellesze hasajtó hatását több n elasz-e etetésére képes minket, mint midőn más anyagokkal vegyítve használjuk azt. A fejteheneknél pl. 1000 kg élő súlyra 8 kg. lőzégmelleszelt (2 kg. lőzég és 6 kg. mellesze) is etettek már kevés következmény nélkül, holott makulólően csak mintegy 2-5 kg. melleszelt tanácsos nekik adni. A lőzégmellesze után leginkább ajánlatos a szárított répazselémelleszelt, sőt ezt mondhatjuk a legelőszőrűibe keverékek, mert a melleszelenyít részben visszaadjuk a répazselétek azt, amit a cukorgyárak alkalmával kilugoztak belőle.

Ha valamely kevésbé használt takarmányt bírálatáról van szó, akkor sem elégséges kimutálni, hogy minő állatokkal se mi mennyiségben etethet, valamint hogy miképp befolyásolja a különféle állati termeléseket, hanem azért is tisztába kell jönnök, hogy fikorallása pénzbeli nyereséggel jár-e, ez pedig a kérdéses takarmány ára s az állati termelése gyakorolt hatása között viszonyított egyenlőtől függ. Ami a mellesze árat illeti, az esetély kereslete miatt alacsony, a termelése gyakorolt hatása pedig nagyon szembetűnő s mindenütt alós számítottak, his tudták utatni, hogy a vegyítetlen vásárolt mellesze etetésre jelentékeny pénzbeli nyereséggel jár, míg a melleszettekerekkel vegyít eredménytel alkalmazzuk. De a mellesze becsebzés az is járul, hogy minden más takarmánnyal a kál asabb arra, hogy a kevésbé izletes takarmányféléket javítsa s így az állatok sokat egyenek s izéket ne hagyjunk belőle. Különböz ezért részéssel most a mellesze a legnagyobb méltatlanság s a német szájakop ezért foglalkoznak most vele többlet, mint bármínő más takarmánnyal.

Cselek István.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rövevessző: Mezey Gyula.

A répapagvak csávázása.

A Köték-m. é. 84. számban ismertetők a czukor- és takarmányrépapagvaknak L. Hiltner által feltalált új csávázási módját.*

A répapag csávázásának kérdésével a m. óvári m. kir. vetőmagvizsgáló, növényélet- és kertváni állomás is foglalkozik, a ma a többi közt kiérdemelt a Hiltner eljárás is. A vizet a Linhart, a fenti állomás vezetője, az „Oesterl. Ungar. Zeitschrift für Zuckerindustrie und Landwirtschaft“ című folyóiratban ismerteteli az állomás vizsgálatának eredményét, midből adjuk a következőket.**

A répa magcsomóit írja Linhart — leggyakrabban báteriúmok (*Baetula myosoides* Fugge) és a *Petrea Betae* Frank gomba által, ritkábban a *Fulium* de *Baryanum* Hesse, a *Fusarium beticola* Frank, a *Cercospora beticola* Sacc és a *Sporidiumium putrefaciens* Fuczel nevű gombák által vannak megtámadva.

Eme paraziták csírái — mint bakterizmus, mint gombaspórák és gombafonalak részint a magcsomó felületén, részint azok belejében — annyiszak; gyakrabban mégis a magcsomók ama külső szövetében, amelyek a virágpepel (perigonium) tovább fejlődésből alakultak. Néha azonban a paraziták behatolnak a magcsomók barnászú kemény falába — a magrépó, carpium falába — sőt megtörténnék az is, hogy a carpium csírái eljutnak a magrépójában levő magyagra is és csak héját a (test-1) valamint magát a csírat (embr.-0) is infektálják. S mivel ezen elszékelélt világoz bizonyoság annak, hogy a szóbanforgó paraziták által okozó repábetegségek a magvak útján terjeszthetők: gazdák és szaktudósok már régebbi faredoznak azon, hogy a répapagvakon és azokban levő károsító valamit olyan módon lehetessen önkényesen megmérni a répapagvak csírák képessége nem szenved.

Megpróbálták e célból a répapagvakat — amin az közsözg ellen a búzánál szokásos — különféle savakkal és sókkal, főleg rézgáldizoldattal csávázni; megpróbálták a karbolsavval, formaldehidával, a forró vizet (az u. n. Jansen-féle eljárással) való kezeléssel; kitétek a répapagvakat — Jaenach tanácsára szerint — a vizgöz é kénessavval hatásként: de mind hiába! Ezek a térévek egész megfelelő eredményre nem vezettek, mint nem vezettek kellő sikerre a m. óvári vetőmagvizsgáló állomás ezirányú kísérletei sem.

Ujabb Hiltner a répapagvaknak koncentrátúrák készítésére is ajánlani látnak. Az óvári állomás is hozzáfogott Hiltner eljárásának kipróbálásához s e próbák eredményét igen kedvezőnek találta.

Az óvári kísérletek ugyanis azt tanusították, hogy a koncentrátúrák készítésben való 1/2 órai csávázással nemcsak a magcsomók külsején, hanem egészben is a magrépó kemény falánál, magában a csomók belejében is tökéletesen megsejtették a nélkül, hogy a magvak elzáróképessége valamit szenvedett volna. Sőt ellenkezőleg: a csávázás nemcsak a csírászást siettetette (a csírászás erélyt fokozta), h nem emelle a csírászás szárazléot is, — azaz a csávázott magvakból több csírázott, mint a csávázatlanokból.

Ezen állítást szépen illusztrálja a következő példa.

Ugyanaz a répapagmustra egyrészt csávázatlanul, másrészt koncentrátúrák készítésben való csávázás után indították csírásznak.

* Lásd a Kötéknek fenti számainak 1563. lapján „A répapag csávázás új módja“ című cikket.

** Lásd: Professor Linhart: „B-kampfung der infectiösen Krankheiten des Rübensamens.“ Sopra-Andruck aus der Oesterl.-Ungar. Zeitschrift für Zuckerindustrie und Landwirtschaft.“ des Centralvereines für Rübenzucker-Industrie in der Oesterl.-Ung. Monarchie, IV. Heft, 1899.

A eszavazatlan 100 magcsomóból a 6-ik napon 74 csomó 143 csírat adott, melyekből 4 magcsomó nagyobb mérvben, 3 magcsomó kisebb mérvben, illetve 6 csira nagyobb mérvben, 5 csira kisebb mérvben találtaolt bejag. #

A csíratászt 12-ik napján a fenti 100 magcsomóból 77 volt kiserázva és ezek összesen 164 csírat adtak; az újabban kiserázott magcsomók nem adtak már beteg csírat, illetve a 6-ik napig kiserázott 74 csomó sem szolgáltatott többé beteg csírat.

A csávázott 100 magcsomóból a 6-ik napon 90 csomó 184 csírat adott, melyekből csak 1 magcsomó, illetve 1 csira találtaolt kisebb mérvben bejag. #

A csíratászt 12-ik napján a 100 magcsomóból 92 volt kiserázva és ezek összesen 204 csírat adott; több beteg csomó illetve csira ezt sem volt már észlelhető.

A Hiltner-féle csávázás tehát, mint ez adatokból kiünny, igen szép eredményeket szolgáltat, de féltő, hogy nagyban alkalmazva, ez eljárás sok nehézségre fog ütközni s elkerülhetetlen lesz valaminő észiseri csávázó szerkesztése.

Természetes, hogy a paraziták ma csírái, melyek a magcsomók kemény részében vannak, a Hiltner-féle csávázással nem öletnek meg; csakis ebből magyarázható meg ama jelenség, hogy az 6 érvény csávázása után is akadnak beteg csomók, illetve csírák.

A Hiltner csávázásomóját illető kísérletek után Línhart megismertette a szobánfogó célt szolgáló egy másik, általa alkalmazott és kipróbált eljárással, is mely a következő:

A magcsomók egészen a kókményásgyó részükig lehamoztatnak, a midőn a hulladékkal eltávolítottak a csomók külsejére tapadt s a lehamozott részben volt paraziták. Már most a magvak, hogy a még rajuk lévő csírák is önkénytelenül, körülbelül 20 órán át 2%-os fúrgőzoldatban csávázattak.

A Línhart eme eljárásánál az ózmintáknál önkény meg a paraziták legnagyobb része, a nélkül, hogy a magvak csíraközépsége szenvedne, sőt emelkiből mind csírázási érelly, mind csírázási százelák a magvaknak.

Egy nagymérvben beteg (főleg a Phoma Betae nevű gomba által megátmadt) répagam 100—100 magcsomójából

Hámozatlanul és eszavazatlanul a 6-ik napon 86 csomó 170 csírat adott, melyek között 84 csomó és 132 csira mutatkozott nagymérvben betegnek; a 12-ik napig a csíratászt eredményre követték volt: csírát 85 csomó 176 csírával; beteg 84 csomóból 132 csira.

Hámova és csávára a 6-ik napon 100 csomó 292 csírat adott, melyek között 28 csomó és 40 csira mutatkozott nagymérvben betegnek; a 12-ik napig a csíratászt eredményre követték volt: csírát 100 csomó 292 csírával; beteg 28 csomóból 40 csira.

A kísérletnél használt anyagnál a magcsomóknak körülbelül 28%-a annyira inficizálva volt, hogy a paraziták csírái a csomók kemény részébe is már behatoltak, a hol már csávázással sem lehet azokat önkényteni.

E kedvező kísérlet alapján Línhart azon van, hogy a répagamvak hámozására megfelelő gép szerkesztésük s az ilyen lesz azt hiszi hogy a legelőszerebb volna, ha a magtermekből illetve a cukorzagyarak már hámova adának ki a cukorzagyarmagvak kezükből, a csávázást pedig a termelők végeznék.

A répagamvak hámozásának a csíraközépség és a csírázási érelly fokozásán kívül még az az előnye is megvan, hogy az ilyen magvak csakébbi nedvszívóképességűbirván, nem tartalmaznak annyi vizet, mint a közönséges magvak. #

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

75. kérdés. Hol lehet szép pihintat és lazánshán kakasok beszerezni, megbízható s jó forrásból, mert a kis hirdetések után indulva éveken át csak csalódtam s drága pénzen szemeket kaptam. B. lapjuk ajánlata után tudom csalódnai nem fogok stb.

Szeged.

H. K.

76. kérdés. Egy pestmegyei nagybirtokos olyan szőlőt birtomgyeire kiterjesztette, melyek az ottani mezőgazdasági bizottságtól a folyó évre tenyész-igazolvány nyertek s a mult években is köztenyészésre használtak.

A birtomgyeire igazolványok alapján azonban a pestmegyei birtok illeltes főszojgabírja a méneken köztenyészésre való használatát nem engedte meg.

Kérdem tehát: milyen rendelet vagy törvény vonatkozik arra, hogy egyik vármegye szakértői a másik vármegye szakértőinek véleményét nem respektálhatják?

P.-Sarlósár.

K. E.

77. kérdés. Ezéltől 6 évvel fixum, lakás, fűtés, világítás, tehen- és sertésartással lefegy egy nagyobb gazdaságban gazdaszintek fellegóvra. Lakás birtokában kénytelen voltam 21/2 évig az íródban hálni és ennek folytán a többi dotációban sem részesültem; kérdem, követelhetek-e főnökömtől kártérítést.

Sosód.

Seh. M.

78. kérdés. Egy nőgrádmegyei gazdaságunkban, ugyszintén egy hevesmegyei gazdaságunkban, az előbbiben 8 lőereji, az utóbbiban 6 lőereji gőzcséplőgép van, különböző gyárból valók. A két gazdaság egymástól 2 óra jársnyira van. Ezen teljesen felszerelt garitánál szeretném a két gazdaság között felszerelni, kérdem: kell-e nemetesen lefeleréselt bejelenteni? annak dacára, hogy a két gazdaság, valamint a gőzcsépek is saját tulajdonainak és hogy e két gazdaság így közel állnak egymáshoz.

Erdő-Kürh.

H. I.

79. kérdés. Verestarka, saját nevelési 5 éves ökoritókát hizalunk, létekorokor, illedeg szeptemberben páronként átlag tizenegy métermére van, ma már érettek és páronként 1450 kg., az első verő igért érelly, helyben átvéve etetés után 2 órával mázsáira, 100 per cent leszámmással mmászádjárt 75 koronát, nekem mint gazdaszintnek konvenzióhoz színtén van 2 drb hizalási jogom, de miután a helyszűke miatt nem követhetem be, főnököm pénzért garitát megfizett, tehát vagyok páronként kérésrel fordulni, hogy méltóassanak azon járuló özénget megállapítani, hogy sem a főnököm, se én ne legyünk általa károsítva. Becces válaszokat várok maradtam kiváló tisztelettel.

Biharv-m-tanya.

D. J.

80. kérdés. 1. Repcezeépéséért százból hány részt szokás a gépnek fizetni? Többet vagy kevesebbet mint buzizárt? 2. Az ezéltől 10 évvel hizabsonbértelt birtokot egy székér trágra és egy szál szalma nélkül vettem át, vagyis egész kopasz.

Kérdem: Ily körülmények közt jogosan adhatom-e el bérletem utolsó évében egy a szalmát mint trágyát? Megjegyzem, hogy e tekintetben haszonbéri szerződéssem semminemű intézkedés nem tartalmaz.

3. A 10 évi bérleti idő tartama alatt 5—60 drb. akázfák ültettem, ezek most már 8—10 drb. példányúak.

Kérdem: Követelhetem-e hogy a birtok tulajdonosa a szépen befogant akázfákat méltányosan árban átvégye?

Ha nem követelhetem, van-e jogom az általam ültetett akázfákat a bérle-ből kiépülés előtt kivágnati és saját céljaimra felhasználni? Megjegyzendő, hogy haszonbéri szerződés-

sem sem a faültetésre, sem a kivágásra semminemű intézkedés nem tartalmaz. A.-Abrány. K. E.

Felelet.

Felérhégi csókák herélese. Csupán az egyik herének kivételével teljesen ezáltalán volna, a hasztiregen visszamaradt herének kivételével nagyon is képes kimenetelt műtét, a mely operáció sikerrel csak akkor járhat, ha az állatorvos az ezen műtéthez szükséges eszközökkel rendelkezik s ha az ilyen műtét végrehajtásában kellő gyakorlati alátal van bir, a mint azonban nem olyan könnyű megszerezni, mert ilyen műtét nem mindnapig hajtják végre. Két-két és egyneved éves korig a visszamaradt here még mindig leereszkehdhetik, tehát ezideig várni kell. Ha a here előzőpöntig sem ereszkedik le, egy ügyes állatorvos által kell a lovat megvizsgáltatni s esetleg kihendetni. Ilyen műtétet az állatorrosi fűskola szebészeti klinikáján hajtának végre nagyon ügyesen; ha tehát a lo 6 értékesebb s a körülmenyek és viszonyok másféleképpen is megengedik, legjobb a lovat a jelzett klinikára szállíttatni, annyival is inkább, mert csak igen kevés állatorvos van, aki az ezen műtéthez szükséges eszközökkel rendelkezik, így e műtét végrehajtására a legtöbb állatorvos is nem is vállalkozhat. #

Tenyészakasok beszerezése. (Felel az 75. sz. kérdésre.) Sajnos, még mindig akadnak tisztessegek tenyészitők, akik nem áttalának ily társaságban hirdetni, a kirojól jól tudjuk, hogy haromfénytésztől nincs is, piacokzon vásárolni hitvány anyaggal csakjék be a vévöket s ennek következménye aztán az, hogy mi, kik az így ületékek legközelebbi leforjagk lepletelési a földművelésügyi kormány illeltes hatóság után, óva intünk mindenkit, hogy hirdetések után senki ne vásároljon, hanem aki tenyészanyagot vásárolni óhaj, az forduljon a beszerzési forrás közlése végett a m. kir. baromfi tenyészítő-telep és iskola igazgatóságához, GÖDÖLLÉRE, a honnan megbízható címeket postafordulváltól nyerni fog.

Tenyészitőcsalád pedig senki ne hozasson postán, vagy vasuton, mert csak a rossz csomókba követezhetnek mind elromlanak.

Aki mégis tojást akar hozatni, az se hozasson hirdetések után, hanem a baromfi-telep tanácsára, mely intézmény érdeke nélkül és pártatlanul mindenkinél a legjobb forrást fogja ajánlani s az illeltől több szállítók között fog a tojás kiűldeni.

Tenyészigazolványok érvényessége. (Felel a 76. kérdésre.) A megyei és közési autonómia lényegéhez tartozik, hogy egyik megye vagy közseg intézkedéseiben nem lehetnek kötelezők, vagy irányadók a másik megye, vagy közseg területén. A tenyészállatügyre vonatkozó minden törvénynek és szabályrendeletnek már a szelleme és célja is kizárja tehát annak a lehetőséget, hogy önkényesen Pestmegye területén a birtomgyeire mezőgazdasági bizottság által adott engedély alapján köztenyészésre használhassanak. Ennek oka a törvény-szerű hatáskörökre vonatkozó általános szabályokban fekszik, de abban a közelszerzési szempontban is találja magyarázatát, hogy különösen tenyészállat- vagy állattenyésztési munkák érdekében tartozik helyesnek általános érdekek jászárán a főszerpejt, ezt csak lokális intézkedésekkel lehet érelly, miközben minden hatóságnak teljes önállóság biztosítandó. Nem arról van itt szó, hogy egyik megye szakértői mit tartanak a másik megye szakértőinek a véleményéről, hanem, hogy az egyik megye a saját érdekeinek és igényeinek megfelelőleg tartozik helyesnek általános érdekek és éppen a közgő érdekében a többi mindenképpen befolyást féltekényen ki kell zárnia.

Minthogy ezek maquótól érteődő dolgok, a törvény szövege ezeket külön kiemeli nem tartotta szükségesnek. Dr. Sz. F.

Gazdasítási járandóság. (Felelet az 77. számú kérdésre.) Ha a gazdasítási lakás, fűtés, világítás, téhen- és sertésirtás fizetés fejében hitelszolgálatot, vagy szolgáltatást nyújtva van követelni, hogy a felelet lakáson felül a téhen- és sertésirtáshoz szükséges helyiségek is rendelkezésre bocsátásának. Ha ez a szolgáltatás mulasztásból nem történik meg, az utóbbi kötéletlenül kárpótolni tartozik a gazdasításhoz.

Hízótínok megváltása. (Felelet az 78. számú kérdésre.) A közlő átadókban a tiszták a két hízótínót járó megváltási összegért nem lehet megállapítani, mivel nem közlötelt, hogy a tínók beállításakor mennyit értek? Kérdés továbbá, hogy a hízalásához a takarmány kiszolgáltatja, a birókosa-e vagy a gazdasítást.

Ha a birtokos takarmányán történik a hízalás, akkor a számlás nagyon törtenék. A birókó általános eladási árától levonandó azon érték, amelyely a tínók beállításakor birtok és a különböz megadja a megváltási összeget. A közlő adatok szerint a kihízalt tínók páronként eladási ára kerekén 978 korona; ha beállításkor páronként átlagban 600 koronát értek, akkor 378 koronát tene a megváltási összeg.

Ha ellenben a takarmányozáshoz a gazdasítást is tartozik sajátjából hozzájárulni, akkor a tínóknak felszámítható ezen takarmány értéke is levonásba jön. *Hensch Árpád.*

Gőzkazánok bejelentése. (Felelet a 78. számú kérdésre.) E kérdésre nem intézkedik teljes pontossággal a gőzkazánokról szóló 1886-i kormányrendelet, amennyiben e rendelet 3. §-ának 2. bekezdésében az áll, hogy „a mozgony (lokomobil) kazánok az ország határain belül s jelen szabályrendelet értelmében bárhol megvizsgálhatók.” Tehát ha kérdéstevő lokomobilia egyébként rendszeres vizsgálat alatt állott, akkor ennek értelmében külön vizsgálat nélkül is átállítható. De ugyanazon 3. §-ik bekezdésében azt mondja, hogy: „a gőzkazánok rendelkezési helyükre való szállítatlásán után és használata vételeik előtt az illető törvényhatóság területén működő kazánvizsgálók közeg-képei által alapos szemle alá vevendők, azonoságuknak és annak megállapítása végett, hogy az átállítási közben nem szenvedték-e oly sérülést, mely miatt izembetevő közbiztonsági szempontból betiltandó lenne.”

Eszert a gépet átállítással után vizsgálóni kellene, mivel azonban ugyanazon tulajdonosra a felszerelendő két gép és csak rövid két órai szállításon van szó, oly sérülés a gépen, mely annak izembetevő akadályozhatná, kizártnak tekinthető. Erre nézve több példát látnék, hogy ugyanazon szabványos majorjai két szomszédos megyében fedőre, cséplés alkalmával átmentek a gőzgépeket a szomszédos megyében felelő majora csépléni, anélkül, hogy külön vizsgálatot végeztettek vagy az átmenetelt bejelentették volna.

Végül ugyanazon rendelet 0. §-ának a) pontja szerint: „ismételt próba szükséges mindannyiszor, valahányszor egy helyhez költözött kazán helyére egysébként rendben vannak, a gőzgépek átcserezésére nézetem szerint nem tűzők nehézsége. Legfeljebb azonososság szemlére lenne szükség, mely az illető törvényhatósághoz tartozó államépítészeti hivatalhoz küldött bejelentés alapján ejötk meg, mikor csak az illető kisállón mérnök napidja, fűtve és utasítási költéséget történik meg, ellenben kineztári illeték nem fizetendő.”

i. S. P.

Repezéséplés, trágyaeladás és ákácfa-kiírás. (Felelet az 80. számú kérdésre.) 1. A repezéséplés rendszert nem szokás részeseékel kezelni, mert ezek a trágya repletlen székücskögök, nincsen s azokvillig figyelmbe jöni, hogy a repace nagyon különbözöten fizet. Ha jól fizet, kevesebb részt kellene beföle adni, mert eszéplése gyorsabban halad, mint a buzé-é. Tekintete veendő továbbá a repace ára is, mert magas árnál kisebb lehet a repace. 2. A felvetölt kérdé tehet csak szakszerű előkészítés után oldható meg s minthogy a repezéséplés egy termékek, mint az árak nagy ingadozóknak vannak alávetve, legjobb a repezéséplés napaszámokkal eszépléteni.

2. Ha a haszonbéri szerződés a trágya és a szalma eladását el nem tiltja, jogában áll ezen anyagokat eladni. Mindezzáltal célészertü lesz előzetesen ezeket az anyagokat vagy a birtokosnak, vagy a berlő utónak felajánlani, mert ezeknek érnek ezen anyagok legjobban.

3. A közlő feltételek mellett az ákácfa-kiírás bátran kivághatja és saját céljaira fordíthatja; mindezzáltal ajánlatos a birtokost felvilágosítani arról, fak mennyit és mennyit felkérni, mert ezek birtokának értékét emelik. De a fak megváltására a birtokost kötelezni nem lehet, ha ez a szerződésben kikötte nincs.

Hensch Árpád.

A kartellügy tanulmányozása.

A kereskedelemügyi miniszter dr. Ráth Zoltán kassai jogakadémiai tanár a kartellügy tanulmányozására bizta meg, kifejezve a megkívánható a következőket:

Azon jelenség, hogy önálló ipari vállalatok oly cézből egyesítetnek, miszerint a szabad verseny elvén alapuló gazdasági rend megkerülésével, közös eljárás által bizonyos áruk termelését, árkepeződését vagy kelendőségét viszonyt szabályozzák, mind inkább nagyobb mértékben, azaz az ország területén egyesített kereskedelem tudvalegőleg az őt szertint korlátozóknak alávetve nincsenek. Bár az ily egyesüléseket főleg a termelés rendszerességé, a munkáképző rendszeres foglalkoztatása stb. s így szocial-politikai szempontokból néha kelben megokoltának is találom, mégis az említett jelenségek az ország termelésére és fogyasztásra való hatásait minden oldalról megvilágítani látni óhajtánám, azon cézből, hogy a netalán szükségesnek mutatkozó intézkedések irányát megállapíthassam.*

Dr. Ráth Zoltán ezen megbízatásnak megfelelően, tanulmánya eredményének első részét, mely a kartelek minétele, fajai és szervezete, fejlődése, célja, jellege hatása és hatáskörének szervezeteivel foglalkozik, már befejeztette.

Bár ez azonban nem elegendő, szükséges, hogy a hazánkban működő karteleknek gyakorlati hatásával is megismerkedjünk s ezért szivesen vállalkozunk az erre vonatkozó adatok egybegyűjtésére és közlésétfelére.

A „Kütelek” ismételten és teljes nyíltságú foglalkozott a kartelek ügyével. Ténny kellett ezt, mert his a magyar gazdaság is érzi a nagyipar e legmodernebb legyerveinek súlyát. Ért mindannyobban mértékben, amit a kartelek szaporodása és bensőleg erősödésének. Mert tény az, hogy mind székücské és szilárdabbá válik az országvált, melyet a nagyipar összes többi gazdasági osztály, köztük a gazdaszertály kirak köré is von.

Am mindentül, a hol baj van, első feladat, a helyzetet tisztán látni. A megismerésnek meg kell előznie az akarat s azt, ami ez után jö, a cselekvést.

A „Kütelek” számos becse és zikké s az azokvillig füződött vita azonban még nem elégséges arra, hogy megismerhassuk azt a hatást, melyet a különbözö kartelek gazdinkra

gyakorlatok. Most, mikor tudva van, a magyar kereskedelemügyi miniszter ut tanulmány tárgyává tette a kartelek kérdését: kell, hogy a gazdaszertés teljes nyíltságú járja fel tapasztalatait, adja elő a tapasztalt kartelek vonatkozású. S a legjobb módja ennek: izteles, számszerű adatokkal megvilágítani azt, hogy mennyit árt a gazdaszerté ez vagy annak a nagyipari ármegállapító, termelés-kontingentáló szervezkedés.

Gazdánk legközelebből a czukor-, vas- és mirtgáknak előbbiek. Az első a gázda, mint eladó van érdekelve, az utóbbiaknál, mint vevő. A czukorkartell leszorítja a répa árát, a vas- és mirtgákkartell megdrágítja a termelést, fokozza annak költségeit. A kérdés az, hogy mennyiben, minő arányban nyomják ezek a gazdaszerté? Hogyan változnak a répa-földök tétele hozzáadása, a répa vétele, tételek czukortartalmát s? Hogyan változott a különféle mirtgárgyár ára, a külföldi árkához viszonyítva is. Mint változott a vasesszékű árai s minő hatása volt ennek azok alkalmazására? Érteke-e el eredményt a kartellek szemben a megezőzések legkülönbözöbb szervezketei? Sikerült-e előretekintve nagyobb mértékben a vas- s körültekintve a czukorkartellak elenyészlyen a czukorkartell és szövetkezeti gépgyárakkal stb. harcolni a vaskartellek ellen?

Felvilájt az igen tisztelt gazdaszertés és a gazdaszerté egyesületek vezetőit, legyenek szivesek ezen s általában mindennemő, a kartellek vonatkozó kérdésekről lehetőleg pontos, számszerű felvilágítást nyújtan, és azokat a „Kütelek” szerkesztőségével közölni.

VEGYESEK

Mai számunk tartalma:

Az OMEG. közleményei.....	333
Az „uzsora” beszámolóiban.....	334
A kartellügy tanulmányozása.....	339
Állattenyésztés.	
A pótlóvasz kérdése.....	334
Takarmányozás.	
A mellesze előzetes.....	336
Gazdasági törvénytan.	
A répaanyag csávázása.....	337
Levegőszekély.....	338
Vascséplés.....	339
Kereskedelem, tétele.....	342
Szerkesztői híretek.....	343

A m. kir. mezeigazdasági múzeum gyűjteményei a VIII. ker., Kerepesi út 72. számú alatti házban megtekinthető a kétféle és az ünnepek köztök napok kivételével:

naponként d. e. 9 óráig t. a. n. 1 óráig.

Hűdős fi és az ünnepek köztök napokon a múzeum zárva van.

A múzeum látogatása ingyenes.

A legközelebbi villamos-kocsimegállódhely a Kenepeztetés: a városból Jevt VII. ker. Aló-értesít utca sarkán, a városba menet VIII. ker. a Kenyérmező utca sarkán van.

A hazai hírelszervezettek kötélekének kongresszusa. A hazai hírelszervezettek kötéleke február hó 24-én délután tartotta meg évi kongresszusát gróf Károlyi Sándor elnöklete alatt a vármegyház nagytermében. A kongresszuson az ország több vidékének hírelszervezetei voltak küldötökkel képviselve. Gróf Károlyi Sándor megnyitván a kongresszust, jelenté, hogy a kongresszus kötélek felosztására fogja javasolni a honlap titárszék közgyűlésének, az országos hírelszervezettek létrejövén, a kötélek szövetkezeteinek legnagyobb része oda áttépett, tehát a kötéleknek többé létezősége nincs. Bernál István, a kötélek titkára azon szótán elvén a szövetkezeti ügy mult évi fejlődésére vonatkozó jelentés-összefoglaló jelen helyzet, az énték tevékenységét, mely a szövetkezeti életnek csaknem

minden ágában tapasztalható, azaz a néma modulatlansággal, a mellesleg évtizedek óta a szövetkezeti térer a nemesebb értelemben vett szövetkezeti eszmék tekintetében uralkodott. Egenként kiter a szövetkezetek különböző nevéinél mutatózó haladására; érinti a hitel-szövetkezetek szaporodását. A szövetkezeti eszme egyik legnagyobb diadala grandiózusz dőlvi a jég- és fűtési szövetkezetek keletkezéséig, amely hivatott van a részvénytársulatok alapokon nyugvó hitbiztosítói intézetek karterjelt megformálni. A kongresszus a kongresszus örömeivel tudomással. Ezután a kongresszus a hazai szövetkezetek központi hitelintézetének feloszlására vonatkozó indítványt egyhangúlag magáévá tette. A kötelek további fönnmarása ügyében az új alapszabályokat némi módosítással elfogadták.

A hazai szövetkezetek központi hitbiztosítói mint szövetkezet február hó 25-én délelőtti tartotta a vármegyeház üléséremben rendezendő közgyűlést *Károlyi Sándor* főnök-elnökségben. Megjelent 23 részvényt 4547 hitelrészre, akik 1004 származott képviselőket. A múlt évi üzleteredményről szóló jelentést a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. Az 1899 évi zárszámadások megvizsgálása s a mérleg megállapítása néve a felmentvényt megadta. Egyhangúlag elfogadták az igazgatóság- és a tisztjövendolemlőről való intézkedését. *Hajós József* igazgató-ügyelők ismertették a központi hitelintézetnek tisztviselői nyugdíj-alapja, annyival is inkább, mert a régi szövetkezetek összes tisztviselői a központi hitelintézetnél folytatják további működésüket. Az indítvány érdemleges tárgyalásába a mai közgyűlés nem bocsátkozott, mert nem volt kitűzve a napirendre. Az elnök indítványára elhatározta, hogy az indítványt a legközelebbi rendvilló közgyűlésen fogják tárgyalni, a február 24-én tartott szövetkezeti kongresszus ugyan a alapszabályok 50 § a alapján a hazai szövetkezetek központi hitelintézetének mint szövetkezetek fölösztására vonatkozó indítványt lelt. Ezt az indítványt a mai közgyűlés elfogadta. A fölösztó szövetkezet ezután az 1898. XXIII. t.-c. értelmében mint *Országos központi hitelintézet* fogja működését tovább folytatni. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Hitbiztosítói ankét. Jelentették már, hogy az évük óta készülő magyar hitbiztosítói törvény megalkotására az igazgatóság-miniszter szakérteletet hívott össze. Ez az ankét hétfőn, a hónap 26-án tartotta. *Fűtési Sándor* igazgatóság-miniszter személyesen fog elnökölni. A pénzügyminiszter *Papovics* miniszteri tanácsos képviseli, míg *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter személyesen lesz jelen. A szakértelemre meghívottak száma húsz, ezek: jelenlegi és egykori hitbiztosítói igazgatók és titkárok, országgyűlési képviselők, egy-két, a hitbiztosítói jogról foglalkozó ügyvéd és egy agrár szakíró. Az előttnök levő névsor azt a

benyomást kelti bennünk, hogy az ankét tagjaként összerakultak, meglehetősen önkényes módon történt. Meghívhatók a kartellált hitbiztosítói intézetek mindegyikének egy-egy emberét, de tudomásom sem vettek olyan szakfelelősről, akik véletlenül jelenleg kartellen kívül álló intézetekbe állanak az élén. Az igazgatóság-miniszternek, ha az „audiaturo”... elvén áll, nem szabad állást foglalnia kartell mellett vagy ellen, amikor oly nagyfontosságú és messze kiható törvény megalkotásáról van szó, mint a hitbiztosítói törvény. Különösen kifogásolnunk kell azt, hogy sem az újonnan alakult Gazdák Hitbiztosítói Szövetkezetének köréből, sem a régebben működő Országos Magyar Kőleszős hitbiztosítói szövetkezet részéről az ankétára semhogy meg nem hívják, így a szövetkezeti hitbiztosítás az ankétán egyáltalán nem lesz képviselve. Természetes ezek után, hogy az ankétái ügyét sikerrel nem is remélhetünk, minthogy a kartellen levő üzérkedő részvénytársaságok érdekei fognak előtérbe jutni és a szövetkezeti hitbiztosítói legfeljebb mint hátrányos alkakulak fog szóba kerülni, holott bizonyos hogy az érv.

Ne adjuk el a bort. Ismeretes még mindnyájunk előtt a múlt évi időjárás. Emlékeztethünk a jünusi bőséges esőzésekre s így kézzel fekró dolog az is, hogy a szőlő vegetációja gazdag és rohamos volt. Ezen gazdag vegetáció aztán azt eredményezte, hogy a termés nem az alsó rügyekben rakódott le, hanem magasabban, a felső rügyek aztán a tél folyamán elfagytak, az alsó rügyek pedig már most megcsomajtak, hogy medők, mert hegyesek, csucosak. Gondoljunk csak vissza 1897-re, ez is nedves év volt, nem is volt terméskint 1898-ban. Így leszünk az idén is; s komolyan figyelmeztetm szőlősgazda-társaim, hogy borakat ne engedjék ki kezeik közül egy kőnyven, mert ha a mai polom áron elvesztjük borokat, a több mint bizonyos kedvezőtlen-zérhet eredményeket elenyészolnók lehetelenné válik. Tartsuk tehát a borokat, mert a k a fenetekbe nem néltja, az vak és süket. Szabadka, *Szobonya* Bertalan.

Kassai m. kir. gazd. tanintézet jubileuma. A kassai m. kir. gazdasági tanintézet a folyó 1900. év őszén tölti be negyedszázados fennállását. Ez alkalomra az igazgatóság egy emléktűny kiadását is terbe vette, melynek keretében a tanintézet eddig végzett halga'ok névsorát, jelenlegi állását és tartozkodási helyét is felvenni szándékszik. Az igazgatóság külön fogva felkéri mindazokat, a kik a kassai m. kir. gazdasági tanintézetet elvégezték, hogy sziveskedjenek a fent jelzett adatokat az igazgatóság-hoz mind előbb beszoalítani.

Tenyész-versenyek. Az urkoicsok szövetkezetének tenyészversenyei 1901, 1902 és 1903 tenyész-igélfőversenyeiket ír ki, a következők feltételekkel:

1. 1901. (azasi idény) Csikó-irki, 3000 K. (Ebből 2000 K. az I-nék, 600 K. a II-nak, 250 K. a III nak és 150 K. a IV-nék). Az Osztrák-Magyar monarchiában (1899-ben) ellett s nevelt 2 éves mének s kancák részére. Tav. 1899 m. nevezés 10 K. 1900 márczius 1. déli 12 óráig. II. nevezés 30 K. 1901. márczius

1. déli 12 óráig. III. nevezés 50 K. 1901. verseny előtti zárnyezvekor.

2. 1902. (azasi idény) 3 évesek tenyész-versenye: 5000 K. (Ebből 3000 K. az I-nék, 1000 K. a II-nak, 600 K. a III nak és 400 K. a IV-nék). Az Osztrák Magyar monarchiában (1899-ben) ellett s nevelt mének s kancák részére. Tav. 2800 m. I. nevezés 20 K. 1900. márczius 1. déli 12 óráig. II. nevezés 30 K. 1901. márczius 1. déli 12 óráig. III. nevezés 50 K. 1902. verseny előtti zárnyezvekor.

3. 1903. (azasi idény) 4 évesek tenyész-versenye: 10,000 K. (Ebből 5000 K. az I-nék, 2000 K. a II-nak, 1000 K. a III-nak s 500 K. a IV-nék. Az I. díjat nyerő tenyésztojónak arany érem és 1000 K.) Az Osztrák-Magyar monarchiában (1899-ben) ellett s nevelt, magyar vagy osztrák honpolgár tulajdonában levő 4 éves mének és kancák részére. Tav. 3300 m. I. nevezés 20 K. 1900. márczius 1. déli 12 óráig. II. nevezés 30 K. 1901. márczius 1. déli 12 óráig. III. nevezés 40 K. 1902. márczius 1. déli 12 óráig. IV. nevezés 100 K. 1903. verseny előtti zárnyezvekor. Casik a bécsi „Trabren Verein” által vezetett elési lajstromba bejegyzett lovak nevezhetők.

Szállítási kedvezmény az OMGE. által rendezendő tenyészállatvásárra szállítandó állatok után. Az OMGE. által f. é. márczius 11. és 12-én tartandó tenyészállatvásárra szállítandó állatküldemények után a kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a m. kir. államvasutak vonalain a *küldötési állatokra* fönálló díjkedvezmény alkalmaztassék a díjszabvány megállapított feltételek és módozatok melletti. (Igazolvány és a fuvarlevél való előírás). A vására érkezés és onnan elszállítandó állatok rakodása *Budapest Keleti pályaudvar* állomásán történik.

Az 1900 évi bécsi kiállítás. A folyó évi márczius 19-ától 27-ig a Práterben levő kiállítás térer tartandó az évi kiállítás iránt az illető körökben nagy érdeklődés mutatkozik. Már ez idő szerint számos kérdésösökös történt a küldött illetőleg és az ideai kiállításra is kedvező eredménytök igértek. A cs. k. földművelési miniszterium érdelette, hogy a Fisk- és Gődgőben levő cs. k. állami ménesek a nemhiv. piszki és troppai ménesudvarokból 3 éves ménesökötök küldjenek a kiállításra. A kiállításba felvetnek, tekintet nélkül az eredetre, tenyészlovak, vadász- és hátsallovak, kőnyűi és nehéz kocsilovak, teher- és mezőgazdasági lovak. A kiállt is az idén is két sorozatra oszlik, az első sorozat kiválóan tenyészitő czölökbe szolgálok lovakot fog fölőlni, míg a második tenyész- és haszonlovraknak fen tartásra. A kiállításban kapcsolaton gazdag díjazások vannak kitlatásba helyozve és erre a czélra a felajánlott tiszteletdíjnak egész sora, valamint nagyszámu pénzdíjak állanak már eddig is rendelkezésre. Bejelentések elfogad a tiszteletdíj Secretariat der VI. Section, Wien I. Herengasse 13., ahol a szükséges nyomtatványok díjmentesen kaphatók.

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb
magyar beszerzési forrása
ajánlható
Mauthner Ödön os. és kir. udvari szállító magkereskedés
Budapest, VI., Andrássy-ut 23.

AZ
ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET
felügyelete alatt álló
KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT
kiadásában a következő
gazdasági könyvek jelentek meg:

	árva	kötve
	írt	kr.
Cselkó és Kossutány <i>Takarmányozástan</i> ...	2.40	3.—
Cserháti Sándor <i>Talajismeret</i> ...	1.60	
Hilgard-Treitz <i>Szikes talajok</i>80	1.—
Domokos K. <i>Gazdasági építéssel 1-ső rész</i>	2.40	
Száhlender Gyula <i>Gazdasági építéssel</i>		
<i>II-ik rész</i> ...	2.60	3.—
Szűcs Mihály <i>Mezőgazdasági beszélés</i> ...	2.60	3.—
Cserháti Sándor <i>Okszerű talajmiveltés</i> ...	2.60	3.—
Acscádi Jenő <i>Mezőgazdasági Ut-, Vasut- és</i>		
<i>Hidépítéssel</i> ...	2.60	3.—
Molnár István <i>Gazdasági gyümölcsstermelés</i>	2.—	2.40
Belwinkler Vilmos <i>Fajbaromfi-tenyésztés</i> ...	5.—	6.—
Rázóó Imre <i>Cukorrépa-magtenyésztés</i> ...	1.—	—

Megrendelések az
Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)
intézendők.

A műveket bérmentve küldjük; s minden megrendelés után 25% engedményt adunk.

Az inámi gazdaságban a következő vetési cézlokra alkalmas

burgonya fajok

kerülnek eladásra:

Kék óriás,	Freundsorfli,
Magyar kincs,	Reichskanzler,
Simson,	Märkische Zwiebel,
Hópehely,	Saxoni és Junó.

Azonkívül eladé ugyanott vetésre alkalmas Hupuy zab és Hanna árpa.

Bővebb felvilágosítást ad az inámi gazdaság intézősége (u. p. Dombóvár), vagy

Strasser Henrik

Budapest, VII., Erzsébet-korut 9.

Főtiszt,

ki hírneves cukorgyári gazdaságokban nagymértékű hízalással, kitűnő eredménnyel, hosszú ideig működik, 38 éves, németül, magyarul és tótul beszél, óvadékképes, kereskedelmi szakképzettséggel bír, felmondatlan állását változtatni óhajtja. Czím a kiadóhivatalban.

465

3046/II-3-s. sz.

Gabonaeladási hirdetmény.

A bábolnai, mezőhegyesi ménésbirtok, a gödöllői koronaadalom és a kolostordai ménés-gazdaság 1899. évi terméséből mintegy

**13900 métermázsza buza,
4300 métermázsza rozs,
2100 métermázsza árpa,
800 métermázsza zab eladására**

1900. évi március hó 12-én délelőtt 12 órakor

a földmívelésügyi ministerium tanácsstermében zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az eladásra kerülő terménnyel az említett birtokok magtárában, a minták, valamint a részletes eladási feltételek pedig ugy a vezetés alatt álló ministeriumban a gazdasági főigazgató úrnál, mint az említett birtokokon bármikor megtekinthetők.

Az ajánlatok a részletes eladási feltételekben felsorolt tételre külön-külön teendők.

Budapest, 1900. évi február hó 19-én.

**M. kir. földmívelésügyi
minister.**

461

Magy. kir. Államvasutak.
28789/C-II-900.

Hirdetmény.

Délnémet-osztrák-magyar vasuti kőtelek.
A fenti kőtelekben 1898. évi április hó 1-től érvényes II. rész D. község fizet. hez 1900 március hó 1-én a IV. pótlék lép életbe, mely a földjészbás és annak pótlóalkalm kiegyeztetését és változtatásait tartalmazza.

Budapest, 1900. február 27.

A m. kir. Államvasutak igazgatóságga egyttal a részés vasutak nevében is.

Borsodmegyei Gazdasági Egyesület.

391

Eladó szőlővesszők és ojtványok.

A „Borsodmegyei Gazdasági Egyesület” miskolci szőlőtelepén termelt különböző amerikai és európai sima és gyökeres vesszők, valamint elsőrendű gyökeres fásajtványok Ríp, portális és Rúp, Monticolará ojtva eladó.

Levelheni megkeresésekre bővebb felvilágosítással szolgál s kívánatra árjegyzéket küld az egyesület titkári hivatala Miskolcz, Vármegeház. **Vértessy Tivadar**, ügyvivő titkár.

Tavaszi vetésre

első minőségű

Hanna-Pedigree árpát,

mely **áttenyészése az eredeti Kvassitz Árpának.**
Ezen árpafaj már évek óta nagyon bevált; mivelhogy a mellett, hogy dusan fizet, oly minőségben terem, mely elismert főnomságánál fogva **sörfőzésre kiválóan alkalmas** és mint ilyen a **legnagyobb áron adható el.**

9089

**Czukorgyár Diószeghen,
Pozsonymegyében.**

96

Legkésőbb f. évi márczius hó 23-ikáig
átadható és az

idei égető idényben
kitermelhető

150 hectoliter alcohol

törzscontingens
megvételre kerestetik.

Ajánlatok:

báró Korb Tivadar
nagybirtokos

Jószáshely, u. p. Gurahoncz,
Aradm. czimre kéretnek. 474

Megjelent

és a szerzőnél **Magyar-Óvárott**
megszerezhető

ÁLTALÁNOS és
KÜLÖNLEGES

NÖVÉNYTERMELÉS

első kötet

ÁLTALÁNOS NÖVÉNYTERMELÉS

568 lap 218 ábrával.

Irta:

413

Cserháti Sándor.

Ára 9 korona, bérmentes küldéssel 9 korona 72 fillér.

Oxfordshiredown juhok.

A gróf Herberstein-féle uradalmi igazgató-
ság közhírré teszi, hogy általánosan ismert libochowitzi
telivér tenyészetéből ez évben is részt fog venni
a márczius 11. és 12-én Budapesten a Tattersallban
tartandó XVII. TENYÉSZÁLLATVÁSÁRON nagyobb
számu **oxfordshiredown tenyészkosokkal.**

Szalmaeladás.

Méltóságos bojári gróf Vignyáó Sándor ur miklái gazdaságában

ca. 1862 q őszi szalma (buza) és
ca. 2753 q tavaszi szalma eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál Greiner F. urad. ispán
P. Mikla, u. p. Kis-Marta, Pestm. 431

„ADRIA“

magyar királyi tengerhajózási részvény-társaság

Vezérigénysége: HOFFMANN S. és V.

1900. március havában a következő gőzök indultak:

Honnan	Hová	Gőzös neve	1900. március
Fiume	Liverpool	Pavia (C. L.)	1-10
"	Rouen	Stefánia	1-10
"	Rotterdam, Antwerpen	Nagy Lajos	6-15
"	Liverpool	Periss	6-15
"	Tahiti, PIRENEUS BAHJA		
"	Rio de Janeiro, Santos*	Baross	10
"	Rouen*	B. Kemény	10-20
"	Hull, Newcastle o/T.	Veturno	10-20
"	London	Austria	10-20
"	Hamburg	Venezia	10-20
"	Liverpool	Voria (C. L.)	15-25
"	Rotterdam,	Jókai	15-25
"	Rouen		15-25
"	Barcelona, Valencia*	Zichy	25
"	Algier*, Glasgow*	Báthori	21-31
"	Gibraltár, London	Mtyás király	21-31
"	Oporto, Bordeaux*	Leobian	21-31
"	Liverpool	Rosario	21-31
"	Hull, Newcastle o/T.		21-31
"	Antwerpen		25/III/IV

* Ha a gőzös elindulása előtt 3 nappal elegendő rakomány nem jelen-
tetett, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, a kikötőket nem érinteni.
A *ról megjelölt viszonylatokba a gőzök Triestet is érintik.

Honnan	Hová	Gőzös neve	1900. március
Liverpool	Fiume-Triest	Saragosa C. L.	1-10
Hull, Newcastle o/T.	Triest-Fiume	Rosario	1-10
London	"	Narya	1-10
Antwerpen	"	Edmár király	1-10
Liverpool	"	Athenian	5-15
Bordeaux	"	Matkovits	10-20
Liverpool	Fiume-Triest	Cyria (C. L.)	10-20
Rio de Janeiro, Santos	Triest-Fiume	Dok	15-25
London	"	Sultana	15-25
Liverpool	"	Algirian	15-25
Rotterdam	"	Pafnó	21-31
Glasgow	"	Szent István	21-31
Honnan	"	Stefánia	21-31
Hull, Newcastle o/T.	"	Koljino	21-31

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 kr-ért (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Pályázati hirdetmény.

A „Debrecezi szőlő és bortermelő szövetkezet”-nél meg-
üresedett

Ügyvezetői állásra

pályázatot hirdetünk, s felhívjuk a pályázni kívánókat, hogy
egy elméleti, mint gyakorlati képzettségüket igazoló bizonyít-
ványokkal ellátott s családi viszonyaikat is feltűntető pályázati
kérvényüket

1900. évi március hó 15-éig

gróf Degenfeld József igazgatósági elnök, főispán urhoz
Debrecezenbe nyújtandó be.

Az ügyvezetői állással évi 3200 korona fizetés és a szö-
vetkezeti telepen természetben lakás jár.

A megválasztott ügyvezető állását 1900. évi április hó
1-én köteles elfoglalni. Állandósítása azonban csak egy évi
próbaszolgálat után fog megtörténni.

A „Debrecezi” szőlő és borkermelő
szövetkezet igazgatósága.

A dr. Aschenbrandt-féle

bordói-por

a legbiztosabb, kényelmes kezelési és olcsó ellenszere
a szőlő- és a burgonya

peronosporájának

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” rak-
tárában:

50 kgos zsákokban á kg. 38 kr.
10 kgos zsákokban á kg. 40 kr.
5 kgos zsákokban á kg. 40 kr.

A szőlő első permetezéséhez 1¹/₂; második permete-
zéséhez 1¹/₂-2¹/₂; harmadik permetezéséhez 1¹/₂-2¹/₂-os oldatot
használnunk. — Egy kat. holdra kell 3 permetezéshez 22-23 kg.
bordói por, 25-30¹/₂-al kevesebb, mint a tiszta rézgálicból.
A port konyháztára a vízbe szétlájuk és kész az oldat.

A dr. Aschenbrandt-féle

réz-kénpor

a legbiztosabb, olcsó és a szőlőt egyéb betegségtől is védel-
mező ellenszere az

oidiumnak (lisztharmat).

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”
raktárában:

50 kg. zsákokban á kg. 26 kr.
10 kg. zsákokban á kg. 28 kr.
5 kg. zsákokban á kg. 28 kr.

Ahol az 1899-ik évben volt oidium, először április
hóban, a mikor a szőlő hajtása 10-12 cm., porozunk;
másodszor június hó végén, harmadszor augusztus hóban. —
Egy kat. holdra kell 3 porozásához 15-18 kg. réz-kénpor.
Sokkal kevesebb fogy belőle, mint a közönséges kén-
porból.

Az emelkedő rézgálic és kénárak folytán a
dr. Aschenbrandt-féle porok fenti árai ideig-
lenesen költelezők. — Tessék mielőbb a rendelést
csküzölni, hogy a tavasszal szállíthassunk. Elkésett
rendelések teljesítéséért nem szavatolunk, mert
a gyártás korlátozott.

Permetező és fújtató gépek:

Vermorel-féle „Eclair” permetező 20 frt
Vermorel-féle „Torpille” porozógép 18 frt

Megfelelő magyar gyártmányok:

Permetező 14 frt
Kézi fújtató (igen finoman poroz) 5 frt
Háti porozógép (igen finoman poroz) 14 frt

Az „Aschenbrandt-féle” porok megrendelhető a vezérképviseletől

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél,

BUDAPEST, (Alkotmány-utca 31. szám).

Ezenkívül megrendeléseket elfogadnak:

A „Borászati Lapok” kiadóhivatala,

BUDAPEST (Köztelek)

és a vidéki megbízottak.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gözekével

hajlandó vagyok elváltatni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alantí címenhez forduljanak.

gőszántási vállalkozó
WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

Önműködő vízszállító

berendezéseket közeli források felhasználásával szállít

Kunz Antal

Weiskirchen (Morvaország).

Szivattyúk és fecskendők

minden fajtaban. 466

Prospektusok és költségvetések ingyen és bérmentve.

A világhírű és hasáánkban nagy elterjedtségnek örvendő amerikai „Deering”-féle fűkaszalógépeket, marokrakó aratógépeket és kéveköto aratógépeket, szénagyűjtőgépeket

valamint egészen vasból és aczából készült

(őgöreblyéket) van szerezésem a t. gazdálkodóknak szívesen ajánlat, hogy nek minden általam szállított ilyen gépnek használhatóságáért és jó munkájáért, nemkülönben anyagának jószágáért elváltatam a felelősséget.

Szükséglet esetén kérem a megrendeléseket ezen gépekre nekem már most feladni, mivel azokat korlátozott számban hoztam Amerikából, megőrzésüknek, hogy később rendelvényeket legnyitva sajnos sajnos már nem lennek képes fogatászatni.

PROPPER SAMU

az amerikai Deering-gyár kir. képviselője

BUDAPEST, V., Váci-körút 52. szám.

Árjegyzékekkel és elsőrendű bizonyítványokkal kívánatra készítségel szolgálok.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhatalomban
BUDAPEST,
É1161-ut 25-41X csám

Egy és több vasu egyetemes
aczólekélm és

**talajmivelő
eszközeim**

olcsó ár, elsőrendű minőség és czélszerű szerkezetükkel fogva országszerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek örvendenek.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálók.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos egykegyára
BUDAPEST,
VI. ker., Nagymező-utca 69. sz.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

„Unicum-Drill”

egyetemes sorbavetőgép sokoldalú használatosságánál, czélszerű szerkezeténél fogva egész Európában

a legjobb hírnévnek és a legnagyobb kelendőségnek örvend, ezeknél fogva az összes eddigi vetőgépek között az

első helyet foglalja el.

Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál:

Melichar Ferencz

cs. és kir. szab. kizárólagos vetőgépgyára
Budapest,
VI. ker., Nagymező-utca 68.